Modern Klasikler Dizisi - 71

Anton Çehov
Üç Kız Kardeş

Rusça aslından çeviren:
Ataol Behramoğlu

Türkiye İş Bankası
Kültür Yayınları

4. basım

Genel Yayın: 3500

ANTON PAVLOVİÇ ÇEHOV
ÜÇ KIZ KARDEŞ

ÖZGÜN ADI
Три Сестры

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2014
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
GAMZE VARIM

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

REDAKSİYON
KORHAN KORBEK

DÜZELTİ
ALEV ÖZGÜNER

1. BASIM BÜTÜN OYUNLARI I-II ADIYLA ADAM YAYINLARI, 1984, 1991

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI'NDA
I. BASIM 2002, İSTANBUL
II.-VII. BASIM HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ'NDE
MODERN KLASİKLER DİZİSİ'NDE I. BASIM MART 2016, İSTANBUL
4. BASIM NİSAN 2018, İSTANBUL

ISBN 978-605-332-700-4

BASKI: ALFABE BASIN YAYIN SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
İkitelli Osgb Mah. Hürriyet Bulvarı Enkoop Sanayi Sitesi
Enkoop 1.Sokak No:1 Kat:-1 Başakşehir/İstanbul (0212) 485 21 25
Sertifika No: 34185

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul

ÇEVİREN: ATAOL BEHRAMOĞLU

Çağdaş şiirimizin önde gelen ustalarından biri olmasının yanı sıra, Puşkin'den Çehov'a, Lermontov ve Turgenyev'den *Çağdaş Rus Şiiri Antolojisi*'ne çeviri edebiyatımızın da en yetkin adlarından biridir.

Modern
Klasikler
Dizisi -71

Anton Pavloviç Çehov

Üç Kız Kardeş

Rusça aslından
çeviren: Ataol Behramoğlu

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

Kişiler

ANDREY SERGEYEVİÇ PROZOROV

NATALYA İVANOVNA
Prozorov'un nişanlısı, sonra karısı.

OLGA
MÂŞA
İRİNA
} Prozorov'un kız kardeşleri.

FYODOR İLYİÇ KULİGİN
Lise öğretmeni, Mâşa'nın kocası.

ALEKSANDR İGNATYEVİÇ VERŞİNİN
Yarbay, batarya komutanı.

NİKOLAY LVOVİÇ TUZENBAH
Baron, üsteğmen.

VASİLİ VASİLYEVİÇ SOLYONİY
Kurmay yüzbaşı.

İVAN ROMANOVİÇ ÇEBUTİKİN
Askeri doktor.

ALEKSEY PETROVİÇ FEDOTİK
Teğmen.

VLADİMİR KARLOVİÇ RODE
Teğmen.

FERAPONT
Belediye Meclisi'nde bekçi, yaşlı bir adam.

ANFİSA
Dadı. 80 yaşında bir yaşlı kadın.

Olay bir il merkezinde geçer.

I. Perde

Prozorov'ların evi. Arkasında büyük bir salon görünen sütunlu konuk odası. Öğle üzeri. Avluda güneşli, güzel bir hava. Salonda öğle yemeği için masa hazırlanıyor. Olga, üstünde kız lisesi öğretmenlerine özgü lacivert üniforması, gezinerek, arada bir durarak, öğrenci defterlerini gözden geçirmekte, yanlışları düzeltmektedir. Mâşa, üstünde siyah bir giysi, şapkası dizlerinde, oturmuş kitap okumaktadır. İrina, üstünde ak bir giysi, ayakta, düşüncelere dalmıştır.

OLGA

Babamız tam bir yıl önce bugün, beş mayısta, senin isim gününde ölmüştü İrina. Çok soğuktu, kar yağıyordu. Artık yaşayamam gibi gelmişti bana. Sen ölü gibi, baygın yatıyordun. Ama bak, bir yıl geçti, yüreğimiz daralmadan anımsayabiliyoruz bunu. Sen apak giysilere büründün bile. Yüzün ışıl ışıl.

(*Saat on ikiyi çalar.*)

Saat o zaman da tıpkı böyle çalmıştı.

(*Sessizlik.*)

Bando mızıkayla taşımışlardı babamızı, mezarlıkta havaya ateş edilmişti. Tugay komutanı bir general olmasına rağmen kalabalık değildi cenaze töreni. Hava çok yağmurluydu ama. Karla karışık şiddetli yağmur yağıyordu.

İRİNA

Ne diye anımsamalı bunları şimdi!

(*Salonda, sütunların gerisinde, masanın çevresinde, Baron Tuzenbah, Çebutıkin ve Solyoniy görünürler.*)

OLGA

Hava güzel bugün. Pencereler ardına kadar açık kalabilir. Ama kayın ağaçları yapraklanmadılar daha... Tugay komutanlığına atanan babamızla birlikte Moskova'dan ayrılıp buraya gelişimizin üstünden on bir yıl geçti. Sanki bugünkü gibi anımsıyorum... Mayıs başlarıydı yine, tam şu sıralar... Sıcacıktı Moskova, çiçekler içindeydi her yer, pırıl pırıl bir güneş vardı. On bir yıl geçti aradan, ama ben sanki dün ayrılmışız gibi anımsıyorum her şeyi... Tanrım! Bu sabah uyanıp da her yanı ışıklar içinde görünce, ilkbaharla karşılaşınca, bir sevinç dalgası yükseldi içimde, öylesine özledim ki memleketi!

ÇEBUTIKİN

Hadi canım sende!

TUZENBAH

Saçmalığın daniskası.

MÂŞA

(*Kitaba dalmış, ıslıkla usuldan bir ezgi çalmaktadır.*)

OLGA

Mâşa, kes şu ıslığı. Nasıl da beceriyorsun!

(*Sessizlik.*)

Her gün liseye gitmekten ve akşama kadar ders vermekten olmalı, sürekli başım ağrıyor. Bir de, artık yaşlandığım düşüncesi takılıp duruyor aklıma. Doğrusu ya, şu dört yıldır, lisede çalışmaya başladığımdan bu yana, her Allahın günü, gücümün de gençliğimin de, damla damla eriyip tükendiğini duyumsuyorum. Bir tek hayal var sadece, gitgide büyüyüp güçlenen...

İRİNA

Moskova'ya gitmek. Şu evi satıp, buradaki her şeyle ilişkiyi kesip, kendimizi Moskova'ya atmak...

OLGA

Evet! Moskova'ya! Hem de bir an önce!

(*Çebutıkin ve Tuzenbah gülerler.*)

İRİNA

Kardeşimiz profesör olacak, o zaten burada oturmaz. Bir tek zavallı Mâşa var takıntısı olan.

OLGA

Mâşa da yazlarını Moskova'da geçirmeye gelir.

MÂŞA

(*Islıkla usuldan bir ezgi çalmayı sürdürmektedir.*)

İRİNA

Her şey yoluna girer umarım.

(*Pencereden dışarı bakarak*)

Hava ne güzel bugün. Bilmiyorum neden, pır pır edip duruyor yüreğim! Sabahleyin uyanıp da bugünün isim günüm olduğu aklıma gelince, ansızın bir sevinç yükseldi içimde. Çocukluğumu, annemizin henüz sağ olduğu günleri anımsadım. Öylesine olağanüstü düşüncelerle dolup taştım ki...

OLGA

Işıl ışılsın bugün. Eşsiz güzelliktesin. Mâşa da öyle. Andrey de yakışıklı olurdu bu kadar kilo almasaydı. Hiç yakışmıyor ona bu şişmanlık. Oysa ben yaşlandım, durmadan da zayıflıyorum, lisede kızlara öfkelendiğimden olacak. İşte, özgürüm bugün, evdeyim, başım ağrımıyor, düne göre daha genç duyumsuyorum kendimi. Yirmi sekiz yaşındayım topu topu... Her şey Tanrı'nın buyruğu, bir diyeceğim yok, ama bana öyle geliyor ki, kocaya varsaydım da evde otursaydım, daha mutlu olurdum.

(*Sessizlik.*)

Severdim de kocamı.

TUZENBAH

(*Solyoniy'e*)

Saçma sapan sözlerinizi dinlemekten gına geldi artık.

(*Konuk odasına geçerek*)

Size bildirmeyi unuttum. Yeni batarya komutanı Verşinin ziyaretinize gelecek bugün.

(*Piyanonun başına geçip oturur.*)

OLGA

Hayhay! Buyursun.

İRİNA

Yaşlı biri mi?

TUZENBAH

Yok, pek değil. Kırk-kırk beş yaşlarında en çok.

(*Usuldan ıslıkla bir ezgi çalar.*)

Görünüşü etkileyici. Aptal olmadığı da kuşkusuz. Fakat çok konuşuyor.

İRİNA

İlginç bir adam mı?

TUZENBAH

Oldukça. Fakat karısı, kaynanası, iki de kızı var. Üstelik de ikinci evliliği bu. Ziyaretlerde bulunuyor ve gittiği her yerde karısı ve iki küçük kızı olduğundan söz ediyor. Burada da söyleyecektir. Karısı kaçık biraz. Uzun saçları genç kızlar gibi örülü, büyük büyük laflar eden ve kocasının keyfini kaçırmak için olmalı, sıklıkla intihar girişimlerinde bulunan biri. Ben olsam, çoktan dehlerdim böylesini, ama o katlanıyor, yakınmakla yetiniyor.

SOLYONİY

(*Çebutıkin'le birlikte salondan konuk odasına girerken*)

Bir elimle sadece yirmi beş kilo kaldırabilmeme karşın iki elimle seksen, hatta doksan kilo kaldırabiliyorum. Bundan çıkardığım sonuç, iki kişinin bir kişiden iki kat değil, üç kat, hatta daha da fazla güçlü olması gerektiğidir.

ÇEBUTIKİN

(*Odada gezinerek elindeki gazeteyi yüksek sesle okur.*)

Saç dökülmesine karşı... 8,5 gram naftalini yarım bardak ispirtoda eritip her gün kullanmalı...

(*Defterine not eder.*)

Bunu yazalım.

(*Solyoniy'e*)

Evet, ne diyordum... Şişeyi tıpaladıktan sonra tıpanın içinden cam bir tüp geçiriyorsunuz... Sonra, hani şu bildiğimiz şap var ya, ondan bir çitmik alıyorsunuz...

İRİNA

İvan Romanıç, sevgili İvan Romanıç!

ÇEBUTIKİN

Ne var yavrum, ruhumun neşesi, ne var?

İRİNA

Söyler misiniz bana, neden böylesine mutluyum bugün? Sanki bir yelkenlideyim, üstümde engin, mavi bir gökyüzü uzanıyor... iri, beyaz kuşlar uçuşuyor... Nedir bu?

ÇEBUTIKİN

(*İrina'nın ellerini incelikle öperek*)

Beyaz kuşum benim...

İRİNA

Bu sabah uyandım, kalkıp yüzümü yıkadım ve birden, bu dünyada her şey apaydınlık göründü bana... Nasıl yaşamak gerektiğini biliyorum artık. Sevgili İvan Romanıç, her şeyi biliyorum. İnsan emek harcamalıdır. Kim olursa olsun, öylesine çalışmalıdır ki terler aksın yüzünden. Yaşamın anlamı, amacı, mutluluk, coşku, sevinç, bundadır sadece... Ne güzel bir şey, şafakla birlikte kalkıp da sokakta taş kıran bir işçi olmak, ya da bir çoban, ya da çocukları eğiten bir öğretmen, ya da bir demiryolu makinisti... Tanrım, insan olmak şurada dursun, çalış da öküz ol istersen; saat on ikide kalkıp yatakta kahvesini içen, sonra da iki saat süsüyle püsüyle, giyim kuşamıyla uğraşan bir kadın olacağına, sıradan bir beygir ol daha iyi... Of, ne korkunç bir şey bu! Hani sıcak havalarda insan

kimi kez dayanılmaz bir susuzluk duyar ya, işte öylesine bir çalışma susuzluğuyla kavruluyor içim. Sabahları erkenden kalkıp da çalışmaya koyulmazsam, dostluğunuzu esirgeyin benden İvan Romanıç!

ÇEBUTIKİN

(*Sevecen*)

Olur, olur, esirgerim.

OLGA

Babamız saat yedide kalkmaya alıştırmıştı bizi. Şimdi İrina yedide uyanıyor ve en azından dokuza kadar yatakta kalıp bir şeyler düşünüyor. Hem de pek ciddi bir yüzle!

(*Güler.*)

İRİNA

Beni hep küçük bir kız gibi görmeye alışmışsın, şimdi yüzümü ciddi görünce şaşırıyorsun. Yirmi yaşındayım ben!

TUZENBAH

Çalışma özlemi... Oh, Tanrım, öyle iyi anlıyorum ki bunu! Bir kez olsun çalışmadım yaşamımda. O soğuk ve aylak Petersburg'da doğdum; emek harcamanın, tasa çekmenin ne olduğunu hiçbir zaman öğrenmemiş bir ailenin çocuğu olarak. Anımsıyorum da şimdi, harp okulundan eve döndüğümde uşak çizmelerimi ayağımdan çekip çıkarmaya çalışır ve ben ne huysuzluklar yapardım o sırada... Annemse hayranlıkla bakardı bana, başkalarının farklı bakmasına da şaşırırdı. Elimi işe sürdürmemek için ellerinden geleni yaptılar. Ama hiç sanmam bunu başarmış olduklarını, hiç sanmam! Öyle bir zamanda yaşıyoruz ki bir çığ yürüyor üstüne hepimizin; sancılı, güçlü bir fırtına patlamak üzere, hem de çok yakında. Öyle bir fırtına ki bu, çok geçmeden aylaklığı, umursamazlığı, çalışmaya karşı küçümseyici önyargıyı, kokuşmuş can sıkıntısını silip süpürecek toplumumuzdan. Ben de çalışacağım. Şöyle bir yirmi beş-otuz yıl sonra da çalışmayan tek bir kişi kalmayacak. Herkes çalışacak, herkes!

ÇEBUTIKİN

Ben çalışmam.

TUZENBAH

Siz zaten hesapta yoksunuz.

SOLYONİY

Yirmi beş yıl sonra, Tanrı'ya şükür, siz dünyada olmayacaksınız. İki üç yıl içinde ya beyin kanamasından öleceksiniz, ya da bir gün benim tepem atacak, beyninize bir kurşun yerleştireceğim meleğim.

(*Cebinden bir şişe çıkarıp göğsüne, ellerine esans sürer.*)

ÇEBUTIKİN

(*Güler.*)

Doğrusunu isterseniz, hiçbir zaman, hiçbir şey yapmadım ben. Üniversiteyi bitirdiğimden beri parmağımı oynatmış değilim, hatta tek bir kitap okumadım. Sadece gazete okurum...

(*Cebinden bir başka gazete çıkarır.*)

İşte... sözgelimi, bir zamanlar Dobrolyubov diye birinin olduğunu gazetelerden bilirim, ama ne yazmış, onu bilmem... orasını Tanrı bilir...

(*Alt kattan tavana vurulduğu işitilir.*)

Hah... Aşağıdan beni çağırıyorlar. Ziyaretçim var. Hemen dönerim... Geliyorum...

(*Sakalını tarayarak telaşla çıkar.*)

İRİNA

Yine bir şeyler çeviriyor.

TUZENBAH

Evet. Pek kurumlu bir edası vardı çıkarken. Sanırım bir armağan getirecek size.

İRİNA

Ne tatsız şey!

OLGA

Evet, korkunç. İlle de bir saçmalık yapacak.

MÂŞA

"Koyda yeşil bir meşe
Meşede altın bir zincir
Meşede altın bir zincir..."*

(*Kalkar, ezgiyi usuldan söyler.*)

OLGA

Mâşa, bugün keyfin yerinde değil pek.

MÂŞA

(*Ezgiyi mırıldanarak şapkasını giyer.*)

OLGA

Nereye gidiyorsun?

MÂŞA

Eve.

İRİNA

Tuhaf...

TUZENBAH

Daha isim günü kutlaması yapılmadan gitmek!

MÂŞA

Fark etmez... Akşama gelirim. Hoşça kal canım benim...

(*İrina'yı öper.*)

Bir kez daha sağlık, mutluluk dilerim sana. Eskiden, babamızın sağlığında, otuz kırk subay gelirdi isim günü kutlamalarımıza. Şenlik, şamata... Bugünse bir buçuk adam ve bir çöl ıssızlığı... Gidiyorum ben... Bir tuhafım bugün, keyfim de yok, sen bana kulak asma...

(*Gözyaşları arasında güler.*)

Sonra konuşuruz, şimdilik hoşça kal canımın içi. Şöyle bir çıkayım.

İRİNA

(*Canı sıkılmış*)

Olacak şey mi?..

OLGA

(*Ağlayarak*)

Ben seni anlıyorum Mâşa.

---

* Bu dizeler Puşkin'in *Ruslan ile Lyudmila* adlı eserindendir. (ç.n.)

SOLYONİY

Bir erkek felsefe yapıyorsa eğer, buna bilgelik taslamak ya da laf ebeliği yapmak denir; ama bir ya da iki kadın felsefe yapıyorsa, bunun adı zırvalamaktır.

MÂŞA

Bu sözlerinizle ne demek istiyorsunuz, ey akıl almaz derecede korkunç adam?

SOLYONİY

Hiçbir şey. "Of bile diyemeden zavallı, çullandı üstüne ayı."*

(Sessizlik.)

MÂŞA

(*Olga'ya, öfkeyle*)

Kes şu ağlamayı artık!

(*Anfisa ile Ferapont büyük bir pastayla girerler.*)

ANFİSA

Buraya babacığım, buraya. Gir, gir, pabuçların temiz.

(*İrina'ya*)

Belediye meclisinden Protopopov göndermiş, Mihail İvanıç... Pasta...

İRİNA

Teşekkür ederim. Kendisine teşekkür et.

(*Pastayı alır.*)

FERAPONT

Ha?

İRİNA

(*Sesini yükselterek*)

Kendisine teşekkür et.

OLGA

Dadıcığım, pasta ver ona. Ferapont, git orada sana pasta verecekler.

FERAPONT

Ha?

---

* Krılov'un bir fablından. (ç.n.)

ANFİSA

Hadi gidelim babacığım, Ferapont Spiridonıç, gidelim...

(*Ferapont'la çıkarlar.*)

MÂŞA

Mihail Potapıç mıydı, İvanıç mıydı, her ne ise, hoşlanmıyorum şu Protopopov'dan. Çağırmaya değmez.

İRİNA

Zaten çağırmadım.

MÂŞA

İyi etmişsin.

(*Çebutıkin, ardı sıra kucağında gümüş bir semaver taşıyan emir eriyle girer. Şaşkınlık ve hoşnutsuzluk mırıltıları...*)

OLGA

(*Elleriyle yüzünü kapayarak*)

Semaver! Korkunç!

(*Salona, masaya doğru gider.*)

İRİNA

İki gözüm İvan Romanıç, nedir bu yaptığınız?

TUZENBAH

(*Gülerek*)

Söylemiştim size.

MÂŞA

İvan Romanıç, sizde utanıp sıkılma diye bir şey kalmamış!

ÇEBUTIKİN

Yavrucuklarım, güzellerim, biriciklerim benim... şu dünyada sizlerden daha değerli bir şeyciğim yok... Altmışıma merdiven dayadım... Yapayalnız, beş para etmez moruğun tekiyim... Size olan şu sevgimden başka hiçbir iyi duygu yok içimde... Siz olmasaydınız, çoktan çekip gitmiştim bu dünyadan...

(*İrina'ya*)

Güzeller güzeli, sevgili yavrum benim, sizi doğduğunuz günden beri tanıyorum... kucağımda taşıdım... mütevefa annenizi çok severdim...

İRİNA

Fakat ne gereği var böyle pahalı hediyelerin?

ÇEBUTIKİN

(*Gözlerinden yaşlar akarak, öfkeli*)

Eee, siz de çok oldunuz artık! Pahalı hediyelermiş...

(*Emir erine*)

Semaveri oraya götür...

(*Alaycı bir tonla*)

Pahalı hediyeler...

(*Emir eri semaveri salona götürür.*)

ANFİSA

(*Konuk odasından geçerek*)

Cancağızlarım, tanımadığım bir albay* geldi. Kaputunu çıkardı bile... Buraya geliyor...

(*İrina'ya*)

İrinacığım, cana yakın, kibar davran, olur mu yavrum...

(*Çıkarken*)

Yemek vakti de geldi geçiyor... Aman Tanrım!..

TUZENBAH

Verşinin'dir.

(*Verşinin girer.*)

TUZENBAH

Yarbay Verşinin!

VERŞİNİN

(*Mâşa ve İrina'ya*)

Sizinle tanışmaktan onur duydum! Verşinin! Sonunda sizi görmek ne güzel. Vay vay vay! Nasıl da değişmişsiniz!

İRİNA

Buyrun, oturalım. Hoş geldiniz.

---

* Verşinin aslında yarbay. Ancak kendisine zaman zaman yanlışlıkla albay olarak hitap ediliyor. (ç.n.)

VERŞİNİN

(Neşeli)

Ne kadar sevinçliyim, bilseniz ne kadar! Ama siz, üç kız kardeştiniz. Çok iyi anımsıyorum, üç küçük kızdınız. Yüzlerinizi gözümün önüne getiremiyorum şimdi ama, babanız Albay Prozorov'un üç küçük kızı vardı, bunu çok iyi anımsıyorum, gözlerimle de gördüm. Zaman nasıl da geçiyor! Ah, ah, ah, nasıl da geçiyor zaman!

TUZENBAH

Aleksandr İgnatyeviç Moskovalıdır.

İRİNA

Moskovalı mı? Siz Moskovalı mısınız?

VERŞİNİN

Evet, oralıyım. Müteveffa babanız Moskova'da batarya komutanıyken, ben de aynı tugayda subaydım.

(Mâşa'ya)

Bakın, sizin yüzünüzü biraz anımsar gibiyim.

MÂŞA

Bense sizi hiç anımsamıyorum.

İRİNA

Olya! Olya!

(*Salona seslenir.*)

Olya, gelsene!

(*Olga salondan konuk odasına gelir.*)

İRİNA

Baksana, Yarbay Verşinin meğer Moskovalıymış.

VERŞİNİN

Siz Olga Sergeyevna olmalısınız, en büyükleri... Siz Mariya... Siz de İrina, en küçükleri...

OLGA

Demek Moskovalısınız?

VERŞİNİN

Evet. Orada öğrenim gördüm, göreve orada başladım. Uzun süre orada görevde bulundum. İşte, şimdi de,

gördüğünüz gibi, batarya komutanlığına atanıp buraya geldim! Sizleri, doğrusu ya, çok da iyi anımsayamıyorum, aklımda kalan, üç kız kardeş olduğunuz. Ama babanız zihnimde capcanlı... şimdi gözlerimi kapasam, şurada, karşımda görebilirim. Moskova'da ziyaretinize gelirdim.

OLGA

Ben de her şeyi aklımda tuttuğumu sanırdım, ama böyle, birdenbire olunca...

VERŞİNİN

Adım Aleksandr İgnatyeviç'tir.

İRİNA

Aleksandr İgnatyeviç, demek Moskovalısınız! Tam bir sürpriz oldu bu!

OLGA

Çünkü biz yine oraya taşınıyoruz...

İRİNA

Güze kalmadan, orada olacağımızı sanıyoruz... Doğduğumuz kentte... Moskova'da doğduk biz... Staraya Basmannaya Sokağı'nda...

(*İkisi de mutlulukla gülerler.*)

MÂŞA

Ansızın hemşehrimizle karşılaştık.

(*Canlı*)

Durun, aklıma geliyor! Olya anımsıyor musun, bir "âşık binbaşı"nın sözü edilirdi evde. O sırada teğmendiniz ve birine âşıktınız... Ama nedense, "âşık binbaşı" diye takılırlardı size...

VERŞİNİN

(*Güler.*)

Ta kendisi... Âşık binbaşı... Doğru...

MÂŞA

O zaman yalnız bıyıklarınız vardı! Nasıl da yaşlanmışsınız!

(Gözleri dolar.)

Tanrım, nasıl da yaşlanmışsınız!

VERŞİNİN

Elbette, bana "âşık binbaşı" diye hitap ettiklerinde daha gençtim, âşıktım. Artık genç sayılmam.

OLGA

Fakat saçlarınızda tek bir ak yok. Yaşlanmışsınız ama yaşlı değilsiniz.

VERŞİNİN

Eh, ne de olsa, kırk üç yaşındayım artık. Moskova'dan ayrılalı çok mu oldu?

İRİNA

On bir yıl. Mâşa, ne oluyorsun? Ağlıyor, şuna bakın... Tuhaf kız...

(*Gözyaşları arasından*)

Şimdi ben de ağlayacağım.

MÂŞA

Bir şeyim yok. Hangi sokakta oturuyordunuz?

VERŞİNİN

Staraya Basmannaya'da.

OLGA

Biz de orada oturuyorduk...

VERŞİNİN

Bir ara Nemetskaya Sokağı'nda oturdum. Oradan Kızıl Kışlalar'a yürüyerek gidip gelirdim. Yol üstünde iç karartıcı bir köprü vardır. Altından şırıldayarak bir su akar. İnsan yalnızken içini bir keder kaplar.

(*Sessizlik.*)

Oysa buradaki ırmak nasıl geniş ve gür! Eşsiz güzellikte bir ırmağınız var!

OLGA

Öyle, ama soğuktur burası. Hem soğuktur hem de sivrisineği pek boldur...

VERŞİNİN

Öyle demeyin! Çok sağlam havası var bu kentin, tam bir Slav iklimi. Orman, ırmak... Kayın ağaçları... O güzelim, alçakgönüllü kayınlar, tüm ağaçlardan daha çok severim onları. Burada çok güzel yaşanır. Fakat tren istasyonunun yirmi kilometre uzakta oluşu biraz tuhaf... Kimse de nedenini bilmiyor bunun.

SOLYONİY

Ben biliyorum.

(*Herkes ona bakar.*)

İstasyon yakında olsaydı uzakta olmazdı, uzakta olduğuna göre demek ki yakında değil.

(*Sıkıntılı bir sessizlik.*)

TUZENBAH

Vasili Vasiliç şakacıdır biraz.

OLGA

Şimdi ben de anımsadım sizi. Evet, evet, anımsıyorum.

VERŞİNİN

Annenizi tanırdım.

ÇEBUTIKİN

İyi kadındı, toprağı bol olsun.

İRİNA

Annemiz Moskova'da toprağa verildi.

OLGA

Novo-Deviçi'de...

MÂŞA

İnanır mısınız, yüzünü gözlerimin önüne getirmekte güçlük çekiyorum artık. Bir gün gelecek, bizler de anımsanmaz olacağız. Unutulacağız.

VERŞİNİN

Evet. Unutulacağız. Yazgımız böyle, elden ne gelir. Bize ciddi, önemli, hem de çok önemli görünen şeyler, gün gelecek unutulacak ya da önemsiz görünecek.

(*Sessizlik.*)

İşin ilginç yanı, gelecekte neyin önemli ve yüksek değerde, neyin zavallı ve gülünç sayılacağını bugünden hiç bilemeyişimiz. Geçmişte de Kopernik'in ya da sözgelimi Kolomb'un buluşları başlangıçta gereksiz, gülünç şeyler sayılmadı mı? Ya da herhangi bir ahmağın yazdığı zırvalar gerçek olarak görülmedi mi? Tıpkı bunun gibi, ola ki bize böylesine olağan görünen şimdiki yaşamımız da, gün gelecek tuhaf, yakışıksız, budalaca, pek de temiz olmayan ve hatta belki günahkâr bir yaşam sayılacak...

TUZENBAH

Kim bilir? Belki de yüce bir yaşam sayacaklardır onu ve saygıyla anacaklardır. İşkence, idam ya da kanlı baskınlar yok bugün. Ama yine de az mı acılar çekiliyor!

SOLYONİY

(Sesini incelterek)

Geh bili-bili-bili... Baron'un felsefe yapmasına engel olma da, istersen karnını aç bırak...

TUZENBAH

Vasili Vasiliç, rica ederim beni rahat bırakın...

(*Kalkıp başka bir yere oturur.*)

Bu kadarı fazla artık.

SOLYONİY

(*Sesini incelterek*)

Geh bili-bili-bili...

TUZENBAH

(*Verşinin'e*)

Bugün tanık olduğumuz acılar –ki saymakla tükenmez!– yine de toplumun ulaştığı belirli bir ahlaki düzeyi gösterir...

VERŞİNİN

Evet, bunda kuşku yok.

ÇEBUTIKİN

Baron, az önce, yaşamımızın yüce sayılabileceğini söylediniz... Ama insanlar yine de alçaktır...

(*Ayağa kalkar.*)

Bakın nasıl bir alçağım ben. Benim yaşamımın yüce olduğunu söylemek, sadece bir avuntudur.

(*Sahne arkasından bir keman sesi...*)

MÂŞA

Andrey çalıyor, kardeşimiz.

İRİNA

Andreyimiz bilim adamıdır. Belki de profesör olacak. Babamız askerdi, ama oğlu kendisine meslek olarak bilimi seçti.

MÂŞA

Babamızın isteğiyle.

OLGA

Bugün ona bir parça takıldık. Galiba biraz âşık.

İRİNA

Buralı bir kıza. Bugün büyük olasılıkla gelecek bize.

MÂŞA

Kızın bir giyim kuşamı var, evlere şenlik! Bayağılığını, demodeliğini bir yana bırakın, düpedüz yürekler acısı bir kılık. Çirkin saçakları olan, garip, parlak, rengi sarıya çalan bir eteklikle kırmızı bir bluz. Sabunla gıcır gıcır yıkanmış yanaklar! Hayır, Andrey'in böyle birine âşık olduğunu kabul edemem, bir zevki vardır ne de olsa. Bizi kızdırmak için yapıyor, çocukça bir eğlence. Dün bu kızın, buranın Belediye Başkanı Protopopov'la evleneceğini söylüyorlardı. Eh, tencere yuvarlanır kapağını bulur...

(*Yandaki kapıya doğru seslenir.*)

Andrey, gelsene buraya! Hiç değilse bir görün, cancağızım!

(*Andrey girer.*)

OLGA

Andrey Sergeyiç, kardeşimiz.

VERŞİNİN

Verşinin.

ANDREY

Prozorov.

(*Terli yüzünü kurular.*)

Yeni batarya komutanı olmalısınız?

OLGA

Bir düşün Andrey, Aleksandr İgnatyiç Moskovalıymış...

ANDREY

Öyle mi? Yandınız. Kız kardeşlerim size rahat vermez artık.

VERŞİNİN

Ben onları bıktırmayı başardım bile.

İRİNA

Şu çerçeveye bakın, Andrey armağan etti bugün.

(*Resim çerçevesini gösterir.*)

Kendi yapıtıdır.

VERŞİNİN

(*Çerçeveye, ne diyeceğini bilemeyerek bakar.*)

Hımm... Evet, gerçekten de.

İRİNA

Piyanonun üstündeki şu resim çerçevesi de yine onun yapıtıdır.

(*Andrey, eliyle bir sabırsızlık işareti yapar, geri geri çekilir.*)

OLGA

Hem bilim adamı hem keman çalar hem de kıl testere ile oymacılık yapar. Tek sözcükle, on parmağında on marifet. Andrey, gitme dur! Huyudur, hemen kaçıp gider. Buraya gel.

(*Mâşa'yla İrina kollarına girip, gülüşerek geri getirirler.*)

MÂŞA

Gel hele! Gel!

ANDREY

Bırakın beni, rica ederim.

MÂŞA

Ne garip çocuksun! Aleksandr İgnatyeviç'e âşık binbaşı adını takmışlardı bir zamanlar, ama o darılıp gücenmezdi hiç.

VERŞİNİN

Zerrece.

MÂŞA

Ben de sana âşık kemancı adını takmak istiyorum.

İRİNA

Ya da âşık profesör!

OLGA

Âşık! Andryuşa âşık!

İRİNA

(*Ellerini çırparak*)

Bravo, bravo! Bis! Andryuşa âşık!

ÇEBUTIKİN

(*Arkadan yaklaşıp, kollarıyla beline sarılır Andrey'in.*)

Doğa sadece aşk için yarattı bizi!

(*Kahkahayla güler, gazetesi hep elindedir.*)

ANDREY

Ee, yeter artık, yeter!

(*Yüzünü kurular.*)

Gece gözümü kırpmadım, şimdi de, hani nasıl derler, kafam yerinde değil pek. Dörde kadar okudum, sonra uyumaya çalıştım, ama boşuna. Aklıma bin bir düşünce takıldı, bir de baktım şafak sökmüş, gün ışığı odama giriyor. Yalnız yaz boyunca burada olduğum sürece, İngilizce bir kitap var çevirmek istediğim.

VERŞİNİN

Demek İngilizce biliyorsunuz?

ANDREY

Evet. Babamız, toprağı bol olsun, eğitimimiz konusunda çok disiplinliydi. Size gülünç ve budalaca gelebilir ama,

onun ölümünden sonra şişmanlamaya başladığımı itiraf etmeliyim. Sanki vücudum bir baskıdan kurtuldu da, gördüğünüz gibi, bir yıl içinde böyle göbek bağladım. Ben ve kız kardeşlerim, babamın sayesinde Fransızca, Almanca, İngilizce öğrendik. İrina İtalyanca da bilir. Ama ne emekler pahasına!

MÂŞA

Böyle bir kentte üç yabancı dil bilmek gereksiz bir lüks. Hatta lüks de değil, gereksiz bir fazlalık, altıncı parmak gibi bir şey. Çok fazla gereksiz şey biliyoruz.

VERŞİNİN

Daha neler!

(*Güler.*)

Demek çok fazla gereksiz şey biliyorsunuz. Akıllı, eğitim görmüş bir insanın gereksiz sayılacağı kadar geri, iç karartıcı bir yer bulunabileceğini sanmıyorum. Hiç kuşkusuz geri ve kaba olan bu kentin yüz bin kişilik ahalisi içinde, sizin gibi kimselerin sadece üç kişi olduğunu varsayalım. Çevrenizdeki bu kara yığınla başa çıkamayacağınız belli bir şey. Zamanla da yavaş yavaş gerileyecek, bu yüz bin kişilik kalabalığın içinde yitip gideceksiniz. Yaşam ezecek, boğacaktır sizi. Ama yine de büsbütün yok olmayacaksınız, mutlaka bir iz bırakacaksınız. Sizden sonra sizin gibi altı kişi, sonra belki on iki kişi daha çıkacaktır, sonunda sizin gibiler çoğunluk olacaktır. İki yüzyıl, üç yüzyıl sonra, yeryüzünde akıl almayacak kadar güzel, şaşırtıcı bir yaşam olacağına inanıyorum. İnsana öyle bir yaşam gerekir. Eğer öyle bir yaşam yoksa, onu ummak, beklemek, hayal etmek, ona hazırlanmak gerek. Bunun için de babalarımızın, dedelerimizin gördüklerinden, bildiklerinden daha fazlasını görüp bilmemiz gerek.

(*Güler.*)

Oysa siz çok fazla gereksiz şey bilmekten yakınıyorsunuz.

MÂŞA

(*Şapkasını çıkarır.*)

Yemeğe kalıyorum.

İRİNA

(*İçini çekerek*)

Doğrusu, tüm bunları yazmak gerekirdi...

(*Bu arada Andrey kimseye fark ettirmeden çıkmıştır.*)

TUZENBAH

Çok yıllar sonra dünyada çok güzel, akıl almaz güzellikte bir yaşam olacağını söylüyorsunuz. Bu doğru. Fakat uzağında da olsak, ona şimdiden katılmak için hazırlanmalı, çalışmalıyız...

VERŞİNİN

(*Kalkar.*)

Evet... Fakat ne kadar çok çiçeğiniz var!

(*Çevreye bakınır.*)

Eviniz de çok güzel. İmrendim doğrusu. Benimse bütün yaşamım, içinde iki sandalyeyle bir kanepe bulunan, sobaları tütüp duran odalarda sürünmekle geçti. Hele böyle çiçeklerim hiç olmadı...

(*Ellerini ovuşturur.*)

Eh! Ne yaparsın!..

TUZENBAH

Evet, çalışmak gerek. Şimdi siz, korkarım, bizim Alman duygulandı diye düşüneceksiniz. Şerefim üzerine yemin ederim ki ben Rusum, Almanca bilmem bile. Babam Ortodokstu...

(*Sessizlik.*)

VERŞİNİN

(*Sahnede gezinerek*)

Sık sık düşünürüm. Yaşama yeniden, ama bu kez bilinçli olarak başlanabilseydi! Yaşamış olduklarımız, hani derler ya, taslak, öteki de onun temize çekilmişi olsaydı, ne olurdu acaba? Sanırım her birimiz, her şeyden önce,

yaşamış olduklarımızı bir daha yaşamamaya, ya da hiç değilse, kendimize bambaşka bir yaşama ortamı, ne bileyim, sözgelimi, böyle çiçeklerle dolu, aydınlık bir ev yaratmaya çalışırdık... Bir karım, iki de küçük kızım var. Ayrıca, karımın sağlığı pek iyi değil, falan filan. Eh işte, yaşama yeniden başlanabilseydi, evlenmezdim... Hayır, kesinlikle evlenmezdim...

(*Kuligin öğretmen üniformasıyla girer.*)

KULİGİN

(*İrina'ya doğru giderek*)

Aziz kız kardeşim, isim gününü kutlamama ve sana sağlık, esenlik ve senin yaşındaki genç kızlara dilenebilecek ne varsa içtenlikle, tüm kalbimle dilememe izin ver... Ayrıca şu kitabı armağan olarak lütfen kabul et.

(*Kitabı verir.*)

Lisemizin tarafımdan yazılmış elli yıllık tarihidir. Vakit geçirmek için yazılmış, önemsiz bir kitap. Ama sen onu yine de oku. Günaydın beyler.

(*Verşinin'e kendini tanıtır.*)

Kuligin, yedinci dereceden memur. Buradaki lisede öğretmenim.

(*İrina'ya*)

Bu kitapta, son elli yılda liseyi bitirmiş olanların listesini bulacaksın. *Feci quod potui, faciant meliora potentes.*[*]

(*Mâşa'yı öper.*)

İRİNA

Ama sen bana zaten aynı kitaptan Paskalya yortusunda armağan etmiştin.

KULİGİN

(*Güler.*)

Olamaz. Öyleyse onu bana geri ver, ya da albaya ver, daha iyi. Buyrun albayım, canınızın sıkıldığı bir gün okursunuz...

---

* (Lat.) Ben elimden geleni yaptım, daha iyisini yapabilecek olan buyursun yapsın. (ç.n.)

VERŞİNİN

Teşekkür ederim.

(*Gitmeye hazırlanır.*)

Tanıştığımıza çok sevindim...

OLGA

Gidiyor musunuz. Yo, yo, olmaz!

İRİNA

Bizimle yemeğe kalın lütfen.

OLGA

Rica ederim.

VERŞİNİN

(*Eğilerek selam verir.*)

Anlaşılan, gelişim isim günü kutlamasına rastladı. Özür dilerim, bilmiyordum, kutlamadım sizi.

(*Olga'yla birlikte salona geçerler.*)

KULİGİN

Beyler, bugün günlerden pazar. Dinlenme günü. Öyleyse dinleneceğiz. Herkes yaşının ve durumunun izin verdiği ölçüde eğlenecek. Yaz geliyor, halıları kaldırıp kışa kadar saklamak gerekiyor... Pire tozu serpmeyi ya da naftalinlemeyi de unutmamalı... Romalılar sağlıklı insanlardı. Çünkü çalışmayı da dinlenmeyi de bilirlerdi. Bir sözleri vardı hani: *Mens sana in corpore sano.** Yaşamları belirli kalıplar içinde akardı. Bizim müdür der ki: Her yaşamda başta gelen şey, onun biçimidir... Biçimini yitiren, yok olup gider. Günlük yaşamımızda da böyledir bu.

(*Mâşa'nın beline sarılır, gülerek*)

Mâşa beni sever, karım beni sever. Perdeleri de halılarla birlikte kaldırmak gerek... Bugün keyfim yerinde... Neşeliyim... Mâşa, saat dörtte müdürlerde olacağız. Öğretmenlerin aile gezintisi var.

MÂŞA

Ben gelmiyorum.

---

* (Lat.) Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur. (ç.n.)

KULİGİN

(*Üzgün*)

Neden sevgili Mâşa?

MÂŞA

Bunu sonra konuşuruz.

(*Öfkeli*)

Peki, geliyorum. Ama beni rahat bırak lütfen...

(*Uzaklaşır.*)

KULİGİN

Sonra, akşamı da müdürlerde geçireceğiz. Sağlığı hiç iyi değil, ama yine de toplum içinde olmaya çalışıyor. Seçkin, parlak bir kişilik. Olağanüstü bir insan. Dün, toplantıdan sonra bana ne dedi biliyor musunuz? "Yoruldum Fyodor İlyiç, yoruldum."

(*Duvar saatine, sonra kendi saatine bakar.*)

Saatiniz yedi dakika ileri. Evet, "Yoruldum," diyor işte!

(*Sahne dışından bir keman sesi duyulur.*)

OLGA

Beyler, lütfen masaya. Pastamız hazır.

KULİGİN

Olgacığım, canım benim! Dün, sabahın köründen akşamın on birine kadar çalıştım, canım çıktı. Ama bugün kendimi mutlu hissediyorum.

(*Salona, masaya doğru gider.*)

Olga, güzelim benim...

ÇEBUTIKİN

(*Gazetesini katlayıp cebine koyar, sakalını tarar.*)

Pasta ha? Harika.

MÂŞA

(*Çebutıkin'e sertçe*)

Ama bakın, içki içmek yok bugün. Duyuyor musunuz dediğimi! İçki zararlı size.

ÇEBUTIKİN

Yok canım! Geçti artık. İki yıl oldu ayyaşlığı bırakalı.

(*Sabırsız*)

Eh, adam sende, içmişim içmemişim, sanki ne fark eder!

MÂŞA

Hayır, yine de içmeyeceksiniz. Sakın ha!

(*Ciddi, fakat kocasının duyamayacağı bir sesle*)

Allah kahretsin, yine bütün bir akşamı müdürlerde can sıkıntısıyla geçireceğiz!

TUZENBAH

Ben sizin yerinizde olsam gitmezdim... Bu kadar basit.

ÇEBUTIKİN

Gitmeyin cancağızım.

MÂŞA

Ya, gitmeyin, evet... Yerin dibine batası, çekilmez bir hayat bu...

(*Salona gider.*)

ÇEBUTIKİN

(*Mâşa'nın arkasından gider.*)

Hadi hadi!

SOLYONİY

(*Salona doğru giderken*)

Geh bili-bili-bili...

TUZENBAH

Yeter Vasili Vasiliç, yeter artık.

SOLYONİY

Geh bili-bili-bili...

KULİGİN

(*Neşeli*)

Albayım, sağlığınıza. Öğretmenim ben, burası da kendi evim sayılır, Mâşa'nın kocasıyım... Mâşa çok iyi bir kadındır, çok iyi bir kadın...

VERŞİNİN

Ben şu koyu renkli votkadan içeceğim.

(*İçer.*)

Sağlığınıza!

(*Olga'ya*)

Burada kendimi öyle iyi hissediyorum ki!

(*Konuk odasında İrina ile Tuzenbah kalmıştır sadece.*)

İRİNA

Mâşa'nın canı sıkılıyor bugün. Evlendiğinde on sekiz yaşındaydı. Kocası ona dünyanın en akıllı insanı gibi geliyordu o zaman. Artık öyle gelmiyor. Dünyanın en iyi yürekli insanı, ama en akıllısı değil.

OLGA

(*Sabırsızlanarak*)

Andrey, gel artık canım!

ANDREY

(*Sahne dışından*)

Hemen geliyorum.

(*Sahneye girer ve masaya oturur.*)

TUZENBAH

Ne düşünüyorsunuz?

İRİNA

Hiç hoşlanmıyorum şu Solyoniyinizden. Korkuyorum da. Saçmalayıp duruyor.

TUZENBAH

Tuhaf bir insan. Hem acıyorum ona hem de canımı sıkıyor. Ama daha çok acıyorum. Bence sıkılgan biri. Yanımızda başka biri olmadığında akıllı, kibar, cana yakın. Topluluk içindeyse kaba, saldırgan biri olup çıkıyor. Durun, bekleyin sofraya yerleşsinler. Bırakın birazcık daha yanınızda olayım. Neler geçiyor aklınızdan?

(*Sessizlik.*)

Henüz yirmi yaşındasınız. Ben de otuzuma basmadım daha. Nice yıllar var önümüzde. Uzun, upuzun bir günler dizisi, size olan aşkımla dolu...

İRİNA

Nikolay Lvoviç, bana aşktan söz etmeyin.

TUZENBAH

(*Onu dinlemeksizin*)

İçimde korkunç bir yaşama, mücadele etme, çalışma susuzluğu var... Ve bu susuzluk, ruhumda, size olan aşkımla kaynaşıp bütünleşti. İrina, sanki inat olsun diye, öylesine güzelsiniz ki siz de... Ve yaşam öylesine güzel görünüyor ki bana... Neler geçiyor aklınızdan?

İRİNA

Yaşam güzel diyorsunuz. Ya sadece görünüşteyse bu? Biz üç kız kardeş için henüz bir güzelliği olmadı bu yaşamın. Ezdi, yabanıl otlar gibi kapladı bizi... Gözlerimden yaşlar akıyor... Gerek yok buna...

(*Hızla siler yüzünü. Gülümser.*)

Çalışmak gerek, çalışmak... Çalışmanın ne olduğunu bilmediğimiz için yaşam böyle iç karartıcı görünüyor bize. Bizler emek harcamayı hor gören insanların çocuklarıyız.

(*Natalya İvanovna girer. Yeşil kemerli pembe bir elbise vardır üstünde.*)

NATAŞA

Sofraya oturmuşlar bile... Geç kaldım...

(*Aynaya kaçamak bir bakış atarak, üstüne başına çekidüzen verir.*)

Saçlarım fena olmadı galiba...

(*İrina'yı görür.*)

Sevgili İrina Sergeyevna, sizi kutlarım!

(*Sıkıca, uzun uzun öper İrina'yı.*)

Çok konuğunuz var, doğrusu utanıyorum... Günaydın Baron!

OLGA

(*Konuk odasına gelir.*)

İşte Natalya İvanovna da geldi. Hoş geldin iki gözüm!

(*Öpüşürler.*)

NATAŞA

İsim gününüz kutlu olsun. Ne kadar da kalabalık... Çok

utanıyorum...

OLGA

Daha neler... Aramızda yabancı yok.

(*Alçak sesle, korkmuş*)

Yeşil kuşak da neyin nesi? Canımın içi, hiç güzel değil.

NATAŞA

Uğursuzluk mu getirir?

OLGA

Yoo! Ama yakışmamış... Sonra ne bileyim, biraz tuhaf...

NATAŞA

(*Ağlamaklı*)

Öyle mi? Ama bu yeşil değil ki, donuk yeşil.

(*Olga'nın arkasından salona gider.*)

(*Salonda yemeğe oturulmuştur. Konuk odasında kimse kalmamıştır.*)

KULİGİN

İrina, sana iyi bir kısmet dilerim. Artık kocaya varma vaktin geldi.

ÇEBUTIKİN

Natalya İvanovna, ben de size iyi bir kısmet diliyorum.

KULİGİN

Natalya İvanovna'nın kısmeti hazır.

MÂŞA

(*Çatalıyla tabağa vurarak*)

Ben de bir kadehçik bir şey yuvarlayacağım! İnsan bir kere geliyor dünyaya!

KULİGİN

Hal ve gidiş eksi üç.

VERŞİNİN

Likörünüz çok lezzetli, neyle yaptınız?

SOLYONİY

Hamamböceğiyle!

İRİNA

(*Ağlamaklı*)

Ayy... Ne iğrençlik!

OLGA

Akşama hindi kızartmasıyla elma turtamız var. Çok şükür, bütün gün evdeyim, akşam da evdeyim... Beyler, akşam yemeğine de bekliyoruz.

VERŞİNİN

Akşama benim de gelmeme izin verir misiniz?

İRİNA

Rica ederiz.

NATAŞA

Kapıları herkese açıktır onların.

ÇEBUTİKİN

Doğa aşk için yaratmış insanoğlunu.

(*Güler.*)

ANDREY

(*Öfkeli ve ciddi*)

Beyler, yeter artık, bıkmadınız mı!

(*Fedotik ve Rode bir sepet dolusu çiçekle girerler.*)

FEDOTİK

Bak sen, yemek başlamış bile.

RODE

(*Yüksek sesle ve peltek peltek konuşarak*)

Yemek başlamış mı? Evet, gerçekten de başlamış.

FEDOTİK

Bir dakika dur!

(*Bir poz fotoğraf çeker.*)

Bu bir! Birazcık daha...

(*Bir poz daha çeker.*)

Bu da iki! Tamam!

(*Çiçek sepetini alır, şamatayla karşılandıkları salona girerler.*)

RODE

(*Yüksek sesle*)

Sizi kutlar, en güzel, en güzel şeyleri dilerim! Hava eşsiz

güzellikte bugün, tek kelimeyle harika. Sabahleyin liselilerle gezintideydik. Orada beden eğitimi dersi veriyorum.

FEDOTİK

Kımıldayabilirsiniz İrina Sergeyevna!

(*Bir poz fotoğraf çeker.*)

Bugün çok çekicisiniz.

(*Cebinden bir topaç çıkarır.*)

Size bir topaç getirdim, şaşılacak bir sesi var...

İRİNA

Ah, ne harika bir şey!

MÂŞA

"Koyda yeşil bir meşe
Meşede altın bir zincir
Meşede altın bir zincir..."

(*Ağlamaklı*)

Nerden dolandı dilime bu, sabahtan beri söyleyip duruyorum...

KULİGİN

Masada on üç kişiyiz.

RODE

(*Yüksek sesle*)

Beyler, yoksa kör inançlarınız mı var?

(*Gülüşmeler.*)

KULİGİN

Masada on üç kişinin bulunması, aramızda âşıklar var demektir. Bu âşık siz olmayasınız İvan Romanoviç?

(*Gülüşmeler.*)

ÇEBUTIKİN

Ben eski bir günahkârım. Ama Natalya İvanovna neden kızardı acaba, işte bunu bir türlü anlayamıyorum!

(*Yüksek sesle gülüşmeler; Nataşa koşarak salondan konuk odasına geçer. Andrey de arkasından gider.*)

ANDREY

Rica ederim yapmayın, aldırmayın! Durun, bekleyin rica ederim...

NATAŞA

Çok utanıyorum... Bilmiyorum ne var bende, durmadan takılıyorlar bana... şimdi sofradan kalkışım doğru değildi biliyorum... Ama elimde değil... Elimde değil.

(*Elleriyle yüzünü kapar.*)

ANDREY

Sevgilim, rica ederim, yalvarırım üzülmeyin. İnanın şaka yapıyorlar, kötü bir niyetleri yok. Sevgilim, güzelim benim, hepsi iyi yürekli insanlardır onların. Beni de, sizi de severler. Buraya gelin, pencerenin yanına, burada bizi görmezler...

(*Çevresine bakınır.*)

NATAŞA

Topluluk içinde olmaya bir türlü alışamadım...

ANDREY

Oh gençlik, eşsiz gençlik, güzel gençlik! Sevgilim benim, güzelim, üzülmeyin ne olur... İnanın bana, inanın... Öyle iyi hissediyorum ki kendimi... içim aşkla, coşkuyla dolu... Oh, görmüyorlar bizi, görmüyorlar! Oh, neden, neden sevdim sizi, ne zaman sevdim, hiçbir şey anlamıyorum... Sevgilim benim. Temiz yüreklim. Karım olun! Seviyorum sizi, seviyorum... Hayatımda hiç kimseyi sevmediğim kadar seviyorum!

(*Öpüşürler. İki subay girer. Öpüşen çifti görünce şaşkınlık içinde duraklarlar.*)

PERDE

II. Perde

Sahne birinci perdedeki gibidir. Saat akşam sekiz suları. Sahne dışında, sokakta çalınan bir akordeonun sesi uzaktan gelmektedir. Ortalık karanlık. Natalya İvanovna, sırtında sabahlık, elinde bir mumla girer. Gidip, Andrey'in odasına açılan kapının önünde durur.

NATAŞA

Andryuşa, ne yapıyorsun? Okuyor musun? Yok bir şey, sadece merak ettim...

(*Gidip bir başka kapıyı açar, şöyle bir göz atıp kapar.*)

Söndürülmemiş mum filan kalmasın da...

ANDREY

(*Elinde bir kitapla odasından çıkar.*)

Ne var Nataşa?

NATAŞA

Bakıyorum, mumlar söndürülmüş mü... Yortu günlerindeyiz, hizmetçilerin aklı başında değil. İşin yoksa dolaş dur, bir kaza bela çıkmasın diye. Dün, gece yarısına doğru yemek odasından geçerken baktım, bir mum söndürülmemiş. Kimin öyle bıraktığını öğrenemedim.

(*Elindeki mumu bırakır.*)

Saat kaç?

ANDREY

(*Saatine bakar.*)

Sekizi çeyrek geçiyor.

NATAŞA

Ve Olga'yla İrina gelmediler daha... Çalışıp duruyor zavallılar. Olga öğretmenler toplantısında, İrina telgrafhanede...

(İç çeker.)

Daha bu sabah kız kardeşine diyordum ki, "İrina, kendini çok hırpalama cancağızım." Ama beni dinlemiyor ki. Sekizi çeyrek mi geçiyor dedin? Bobikimizin adamakıllı hastalanmış olmasından korkuyorum. Vücudu neden öyle soğuk? Dün ateşi çıkmıştı, bugün buz gibi. Öyle korkuyorum ki!

ANDREY

Bir şeyi yok Nataşa, bebek sapasağlam.

NATAŞA

Yine de perhizi sürdürelim... Korkuyorum. Bir de, karnaval şenliği için akşam dokuzda soytarıların geleceğini söylüyorlardı, gelmeseler daha iyi.

ANDREY

Bilmem ki. Çağırmışlar artık.

NATAŞA

Oğlancık bu sabah uyanınca yüzüme baktı baktı, birden gülümseyiverdi. Demek tanıdı beni. "Bobik," dedim. "Günaydın! Günaydın yavrum!" O boyuna gülümsüyordu. Çocuklar her şeyi anlıyorlar, hem de çok iyi anlıyorlar. Demek öyle Andryuşa, şu maskaraları içeri almamalarını söyleyeyim.

ANDREY

(Kararsız)

Peki, ama bu kız kardeşlerimin bileceği bir şey. Ev sahibesi onlardır.

NATAŞA

Onlara da söylerim. Onlar o kadar iyiler ki...

(Yürür.)

Akşam yemeğine yoğurt hazırlamalarını emrettim. Eğer zayıflamak istiyorsan yoğurttan başka bir şey yememen gerektiğini söylüyor doktor.

(*Durur.*)

Bobik buz gibi. Korkuyorum. Belki de odasında üşüyordur. Onu hiç değilse havalar ısınana kadar başka bir odada yatırsak. Sözgelimi İrina'nın odası çocuk için biçilmiş kaftan. Rutubetsiz, bütün gün güneş alıyor. İrina'ya söylesek de şimdilik Olga'nın odasında kalsa... Onun için ne fark eder... Gündüzleri nasıl olsa evde değil, yatmadan yatmaya geliyor odasına...

(*Sessizlik.*)

Andryuşkacığım, niye susuyorsun?

ANDREY

Hiç, bir an daldım... Zaten söyleyecek bir şey de yok...

NATAŞA

Öyle... Sana bir şey diyecektim ama, ha, evet... Ferapont gelmiş, belediye meclisinden, seni görmek istiyor.

ANDREY

(*Esner.*)

Söyle gelsin.

(*Nataşa çıkar. Andrey onun unuttuğu mumun ışığına eğilerek kitabını okur. Sırtında eski, yırtık pırtık, yakası kalkık paltosuyla Ferapont girer. Kulakları sarılıdır.*)

ANDREY

Selam dost, söyle bakalım!

FERAPONT

Başkan size bir kitapla şu kâğıtları gönderdi... Buyrun...

(*Bir kitap ve bir paket uzatır.*)

ANDREY

Sağ ol. Pekâlâ. Niye bu saate kaldın? Nerdeyse dokuz.

FERAPONT

Ha?

ANDREY

(*Daha yüksek sesle*)

Niye bu kadar geç geldin diyorum, saat dokuz.

FERAPONT

Tastamam doğru. Size geldiğimde hava aydınlıktı, ama içeri almadılar beni, beyefendi meşgul dediler. Eh, ne yapalım, madem meşgul, biz de bekleriz, acelemiz yok.

(*Andrey'in kendisine bir şey sorduğunu sanarak*)

Ha?

ANDREY

Yok bir şey.

(*Ferapont'un getirdiği kitabı inceler.*)

Yarın cuma, toplantım yok, ama yine de gideyim. Bir şeyler yaparım, evde can sıkıntısıyla oturacağıma...

(*Sessizlik.*)

Sevgili dedecik, yaşam nasıl da değişken ve aldatıcı! Bugün can sıkıntısından, yapacak başka bir şey olmadığından, şu kitabı aldım elime. Üniversitedeki konferans notlarım... Gülesim geldi... Hey Tanrım!.. Bugün ben belediye meclisinde yazmanım, Protopopov'un başkan olduğu mecliste yazman... Umut edebileceğim en yüksek mevki ise bu meclise üye olmak! Ben... Düşlerinde her gece Moskova Üniversitesi profesörlerinden biri olduğunu, Rus toprağının övündüğü ünlü bir bilgin olduğunu gören ben, buradaki belediye meclisine üye olacağım!

FERAPONT

Bilemem ki... iyi duyamıyorum.

ANDREY

İyi duysaydın belki de bunları söylemezdim sana. Birilerine içimi dökmeliyim. Karım anlamıyor beni. Kız kardeşlerimden çekiniyorum nedense, alay ederler, ayıplarlar beni diye korkuyorum... İçki içen biri değilim, meyhanelerden hoşlanmam, ama şimdi Moskova'da "Testov" ya da "Büyük Moskova" restoranında olmayı nasıl isterdim bilsen!

FERAPONT

Geçenlerde belediye meclisinde bir müteahhit anlatıyordu. Moskova'da tüccarlar *blinçiki** yemeye oturmuşlar da, kırk tane yiyen biri güya ölmüş. Artık kırk mı, elli mi, orası tam aklımda kalmadı.

ANDREY

Moskova'da bir restoranın büyük salonunda otursun, kimseyi tanımazsın, seni de kimse tanımaz. Ama yine de yabancılık hissetmezsin. Burada herkesi tanırsın, herkes seni tanır. Ama yine de yabancısın... Yabancı... Ve yapayalnız...

FERAPONT

Ha?

(*Sessizlik.*)

Yine bu müteahhidin dediğine göre –onun yalancısıyım– Moskova'nın bir ucundan öbür ucuna bir halat çekilmiş.

ANDREY

Ne için?

FERAPONT

Bilmem. Müteahhit öyle dedi.

ANDREY

Saçma.

(*Kitabını okur.*)

Sen hiç Moskova'da bulundun mu?

FERAPONT

(*Bir sessizlikten sonra*)

Bulunmadım. Kısmet olmadı...

(*Sessizlik.*)

Ben artık gidebilir miyim?

ANDREY

Gidebilirsin. Hadi güle güle...

(Ferapont çıkar.)

Kal sağlıcakla.

---

* Tavada yapılan bir çeşit gözleme, krep. (ç.n.)

(Kitabını okuyarak)

Yarın sabah gelir alırsın bu kâğıtları. Hadi git!

(Sessizlik.)

Gitti.

(Kapının çıngırağı çalar.)

İşte böyle...

(Gerinir, ağır ağır odasına gider.)

(Sahne gerisinde, çocuğu uyutmak için sallayan dadının ninnisi işitilir. Mâşa ve Verşinin girerler. Onlar konuşurken hizmetçi kız lambayı ve mumları yakar.)

MÂŞA

Bilmiyorum.

(Sessizlik.)

Bilmiyorum. Alışkanlıkların rolü çok büyük kuşkusuz. Sözgelimi, babamız öldükten sonra bir emir erimizin bulunmayışına uzun süre alışamadık... Fakat alışkanlıklar bir yana, içimdeki doğruluk duygusunun söylediği de bu. Belki başka yerlerde değildir, ama bizim kentin en doğru dürüst, en soylu, en kültürlü insanları, bana öyle geliyor ki subaylardır.

VERŞİNİN

Susadım. Bir bardak çay çok makbule geçerdi.

MÂŞA

(Saate bakar.)

Birazdan getirirler. Evlendiğimde on sekiz yaşımdaydım. Kocamdan korkuyordum. Öğretmendi, bense henüz bitirmiştim liseyi. Olağanüstü bilgili, akıllı, önemli biri gibi görünmüştü bana. Şimdi yazık ki öyle görünmüyor.

VERŞİNİN

Hım... Evet...

MÂŞA

Kocam neyse, ona alıştım artık. Ama genellikle siviller arasında, kaba, sevimsiz, terbiyesiz öyle çok insan var ki. Kabalık üzüyor beni. Bir insanın yeterince kibar, yumu-

şak, sevimli olmadığını görmek acı veriyor bana. Hele kocamın arkadaşlarıyla, öğretmenlerle birlikte olmak gerektiğinde, düpedüz azap çekiyorum.

VERŞİNİN

Evet... Fakat bana öyle geliyor ki, sivil ya da asker fark etmez, hepsi bir. Aynı ölçüde can sıkıcı insanlar, hiç değilse bu kentte! Sivil ya da asker, buralı bir aydını dinleyin, ya karısından dert yanacaktır ya evinden ya yurtluğundan ya da atlarından... Rus insanının yaradılışında yüce düşüncelere bir yatkınlık var, ama yaşamı neden böylesine yücelikten yoksun? Neden?

MÂŞA

Neden?

VERŞİNİN

Neden dert yanar, yaka silker çocuklarından, karısından? Karısı, çocukları neden dert yanar, yaka silkerler ondan?

MÂŞA

Bugün keyfiniz yerinde değil pek.

VERŞİNİN

Belki de. Öğle yemeği yemedim, kahvaltı da yapmadım. Kızım hasta biraz. Kızlarım hastalanınca bir telaş alıyor beni. Neden böyle bir anneleri var diye vicdanım sızlıyor. Of, onu görmeliydiniz bugün! Nasıl basit bir yaratık! Sabahın yedisinde hırlaşmaya başladık. Dokuzda da ben kapıyı vurup çıktım.

(*Sessizlik.*)

Hiçbir zaman kimseye söz etmem bunlardan. Derdimi bir tek size döküşüm tuhaf bir şey.

(*Mâşa'nın elini öper.*)

Darılmayın bana. Sizden başka kimsem yok, hiç kimsem...

(*Sessizlik.*)

MÂŞA

Rüzgâr nasıl da uğulduyor sobada. Babamızın ölümünden az önce de böyle uğuldamıştı borular.

VERŞİNİN

Kör inançlarınız var mıdır?

MÂŞA

Evet.

VERŞİNİN

Tuhaf.

(*Mâşa'nın elini öper.*)

Olağanüstü, eşsiz bir kadınsınız! Olağanüstü, eşsiz! Karanlıktayız, ama gözlerinizin pırıltısını görüyorum.

MÂŞA

(*Bir başka sandalyeye oturur.*)

Burası daha aydınlık...

VERŞİNİN

Seviyorum, seviyorum... Gözlerinizi seviyorum, hareketlerinizi seviyorum. Düşlerime giriyorlar... Olağanüstü, eşsiz bir kadınsınız!

MÂŞA

(*Sessizce gülerek*)

Bana böyle şeyler söylediğinizde gülmekten kendimi alamıyorum... Oysa korkuyorum çok. Bir daha böyle şeyler söylemeyin lütfen...

(*Sesini alçaltarak*)

Ya da söyleyin, bence hepsi bir...

(*Yüzünü elleriyle kapar.*)

Bence hepsi bir. Gelenler var, başka şeyler konuşalım.

(*İrina ve Tuzenbah salondan sahneye girerler.*)

TUZENBAH

Üç tane soyadım var: Baron Tuzenbah-Krone-Altschauer. Ama Rusum ve Ortodoksum, tıpkı sizin gibi. Çok az Almanlık kalmış. Sabırlılığım ve inatçılığım. Onlarla da canınızı sıkıyorum. Her akşam evinize kadar eşlik ediyorum size.

İRİNA

Nasıl yorulmuşum!

TUZENBAH

Ve her akşam telgrafhaneye gelecek, evinize kadar eşlik edeceğim size. On yıl, yirmi yıl, hep yapacağım bunu, beni kovmadığınız sürece.

(*Mâşa'yla Verşinin'i görerek, neşeyle*)

Ah, siz misiniz? Merhaba!

İRİNA

Oh, sonunda evimdeyim...

(*Mâşa'ya*)

Bugün bir kadıncağız geldi telgrafhaneye. Oğlu ölmüş. Saratov'daki kardeşine bir telgraf çekecek, ama adamın adresini bir türlü çıkaramıyor. Öylece, Saratov diye gönderdi telgrafı. Ağlıyordu. Bense durup dururken kabalık ettim. "Çabuk olun, vaktim yok." Ne aptallık! Bugün bize soytarılar gelecek, öyle değil mi?

MÂŞA

Evet.

İRİNA

(*Bir koltuğa oturur.*)

Bir nefes alayım. Öyle yoruldum ki.

TUZENBAH

(*Gülümseyerek*)

İşten döndüğünüz zaman, öyle gencecik, öyle mutsuz görünüyorsunuz ki...

(*Sessizlik.*)

İRİNA

Yorulmuşum. Yok, sevmiyorum bu telgrafhane işini, sevmiyorum.

MÂŞA

Zayıfladın da.

(*Usuldan ıslık çalar.*)

Gençleştin, yüzün oğlan çocuğu yüzüne benzedi.

TUZENBAH

Saçının biçimi öyle gösteriyor.

İRİNA

Başka bir iş aramalıyım, bu iş bana göre değil. Öylesine istediğim, düşlerini kurduğum şeyle ilgisi yok bunun. Şiirle, düşünceyle ilgisi olmayan bir çalışma.

(*Aşağıdan tavana vurulur.*)

Doktordur...

(*Tuzenbah'a*)

Cancağızım, siz yanıtlayıverin. Ben uğraşamayacağım şimdi... yorgunum...

(*Tuzenbah döşemeye vurur.*)

İRİNA

Birazdan gelir. Bir çare düşünmeli. Dün doktorla bizim Andrey kulüptelermiş, yine kumar oynayıp kaybetmişler. Andrey iki yüz ruble kaybetmiş diyorlar.

MÂŞA

(*İlgisiz*)

Artık ne yapılabilir ki?

İRİNA

İki hafta önce yine yüklüce bir para kaybetti. Aralık ayında da kaybetmişti. Keşke ne var ne yok kaybetse, belki böylece çekip gideriz bu kentten. Hey Tanrım, her gece Moskova'yı görüyorum düşümde. Deli gibi bir şey oldum.

(*Güler.*)

Haziranda gidiyoruz, ama hazirana kadar, şubat, mart, nisan, mayıs... yarım yıl var nerdeyse!

MÂŞA

Bu para kaybetme işi Nataşa'nın kulağına gitmeseydi bari.

İRİNA

Sanmam ki Nataşa'nın umurunda olsun.

(*Çebutıkin girer. Öğle yemeği sonrası uykusundan az önce kalkmıştır. Sakalını tarar. Gidip masaya oturur. Cebinden gazetesini çıkarır.*)

MÂŞA

Geldi işte... Kirayı ödedi mi?

İRİNA

(*Güler.*)

Hayır. Sekiz aydır tek kuruş ödediği yok. Unutmuş olmalı.

MÂŞA

(*Güler.*)

Ne de kurumlu oturuyor!

(*Herkes güler. Sessizlik.*)

İRİNA

Siz niye susuyorsunuz Aleksandr İgnatyiç?

VERŞİNİN

Bilmem. Canım çay istiyor. Bir bardak çaya ömrümün yarısını verirdim. Sabahtan beri ağzıma bir şey koymadım...

ÇEBUTIKİN

İrina Sergeyevna!

İRİNA

Ne istiyorsunuz?

ÇEBUTIKİN

Buraya gelir misiniz lütfen. *Venez-ici.*[*]

(*İrina gidip masaya oturur.*)

Sizsiz yapamıyorum.

(*İrina iskambil kâğıtlarıyla fal açar.*)

VERŞİNİN

Eh, çay gelmediğine göre, bari felsefe yapalım.

TUZENBAH

Hadi. Ama hangi konuda?

VERŞİNİN

Hangi konuda mı? Gelin bir şeyler düşleyelim. Sözgelimi, bizden iki yüz, üç yüz yıl sonraki yaşamın nasıl olacağını.

---

* (Fr.) Buraya gelin. (ç.n.)

TUZENBAH

Hadi! Bizden sonra insanlar balonla uçacaklar, ceketlerin modası değişecek, belki altıncı bir duyu keşfedilecek ve geliştirilecek; ama o zorlu, o gizem ve mutluluk dolu yaşam hep aynı kalacak. Ve bin yıl sonra insanoğlu, tıpkı şimdiki gibi, "Off, yaşam ne güç!" diye inleyecek ve bununla birlikte yine tıpkı şimdiki gibi ölümden korkacak, ölmek istemeyecektir.

VERŞİNİN

(Biraz düşünerek)

Bilmem nasıl anlatmalı? Bana öyle geliyor ki her şey yavaş yavaş değişmek zorundadır ve hatta gözlerimizin önünde değişmektedir de. Ve iki yüz, üç yüz yıl sonra, hadi bin yıl olsun –çünkü önemli olan yılların sayısı değil– yeni, mutlu bir yaşam başlayacak. Biz bu yaşamı göremeyeceğiz kuşkusuz. Ama şimdiden onun için yaşıyor, onun için çalışıyoruz; onun için acı çekiyor ve onu yaratıyoruz. Varoluşumuzun amacı, siz buna mutluluğumuzun deyin isterseniz, sadece bundadır.

(*Mâşa sessizce güler.*)

TUZENBAH

Ne oluyorsunuz?

MÂŞA

Bilmem. Bugün sabahtan beri gülüp duruyorum.

VERŞİNİN

Ben de sizin okuduğunuz okulda okudum. Harp Akademisi'ne gitmedim. Çok okurum. Ama kitap seçmesini beceremem. Belki de bana hiç gereği olmayan şeyler okuyorum. Oysa yaşadığım sürece hep bir şeyler öğrenmek arzusuyla dolu içim. Saçlarım ağardı, yaşlı bir adam sayılabilirim artık. Ama bildiğim ne kadar az şey var, ah! Ne kadar az! Yine de, bana öyle geliyor ki en temel, en gerçek olan şeyi biliyorum, iyice biliyorum hem de. Bizler için mutluluk diye bir şeyin olmadığını, olması gerek-

mediğini ve olmayacağını size kanıtlayabilmeyi ne kadar isterdim... Bizim yapmamız gereken biricik şey, çalışmak, sadece çalışmaktır. Mutluluk ise bizden çok sonraki kuşaklardan torunlarımızın nasibidir.

(Sessizlik.)

Varsın ben ulaşamayayım, ama hiç değilse benden sonra gelecek olanlar, torunlarımın torunları ulaşacaklardır ona.

(*Fedotik ve Rode salonda görünürler. Oturur ve gitar eşliğinde usuldan bir şarkı tuttururlar.*)

TUZENBAH

Size kalırsa, mutluluğun hayalini bile kurmamalı! Ama ya ben mutluysam?

VERŞİNİN

Olamaz.

TUZENBAH

(*Ellerini çırpıp gülerek*)

Besbelli anlamıyoruz birbirimizi. Sizi nasıl inandırabilirim ki?

(*Mâşa sessizce güler.*)

TUZENBAH

(*Mâşa'ya parmağını göstererek*)

Gülün, gülün!

(*Verşinin'e*)

Değil iki yüz, üç yüz; bir milyon yıl sonra bile, yaşam nasılsa öyle kalacaktır. O, bize bağımlı olmayan ya da bizim hiçbir zaman öğrenemeyeceğimiz, kendine özgü yasaları gereğince, her zaman aynı, sürüp gider. Göçebe kuşlar, turnalar sözgelimi, kafalarında yüce ya da değersiz, ne türden düşünceler taşırlarsa taşısınlar, neden ve nereye olduğunu bilmeden uçup duracaklardır. İçlerinden ne tür filozoflar çıkarsa çıksın, onlar uçmalarını sürdürürler. Onların uçmalarına engel olunmasın da, varsın dilediklerince felsefe yapıp dursun bu filozoflar.

MÂŞA

Yine de bir anlamı yok mu bunun?

TUZENBAH

Anlam... Bakın kar yağıyor... Ne anlamı var?

(*Sessizlik.*)

MÂŞA

Bence insan bir inanç sahibi olmalı ya da bir inanç aramalıdır kendine. Yoksa yaşamı boştur, bomboş... Yaşamak ve turnaların neden uçtuğunu, çocukların neden doğduğunu, yıldızların neden gökte olduğunu bilmemek... İnsan ya neden yaşadığını bilmeli, ya da her şey saçma.

(*Sessizlik.*)

VERŞİNİN

Yine de gençliğimin geçip gitmiş olması yazık...

MÂŞA

Gogol, "Beyler, bu dünyada yaşamak can sıkıcı bir şeydir," demişti...

TUZENBAH

Ben de, sizlerle tartışmak güç bir şey beyler diyeceğim... Hadi canım siz de...

ÇEBUTIKİN

(*Gazeteden okur.*)

Balzac Berdiçev'de evlenmiş.

(*İrina usuldan bir şarkı mırıldanır.*)

ÇEBUTIKİN

Bunu not etmeli.

(*Cebinden bir defter çıkarıp yazar.*)

Balzac Berdiçev'de evlendi.

(*Gazetesini okumayı sürdürür.*)

İRİNA

(*Bir iskambil falı açar, düşünceli*)

Balzac Berdiçev'de evlendi.

TUZENBAH

Geri dönüşü yok artık. Biliyor musunuz Mariya Sergeyevna, istifamı verdim.

MÂŞA

Duydum. Ama ben hiç de iyi bir şey görmüyorum bunda. Sivillerden hoşlanmam.

TUZENBAH

Benim için ne fark eder.

(*Kalkar.*)

Yakışıklı değilim, subaya benzer bir yanım zaten yok. Subay olmuşum, sivil olmuşum, hepsi bir, ne çıkar? Çalışacağım. Yaşamımda bir gün olsun öyle çalışayım ki, eve gelip de yatağa kendimi atar atmaz yorgunluktan deliksiz bir uykuya dalayım istiyorum.

(*Salona girerken*)

İşçilerin uykusu çok derin olmalı!

FEDOTİK

(*İrina'ya*)

Az önce Moskova Caddesi'ndeki Pijikov'dan size şu boya kalemleriyle... şu minik çakıyı aldım...

İRİNA

Bana küçük bir çocuğa davranır gibi davranmaya alıştınız, ama ben büyüdüm artık.

(*Kalemlerle çakıyı alır sevinçle*)

Ne harika şeyler!

FEDOTİK

Kendime de şu çakıcığı aldım... Bakın, şu birinci ağzı, şu ikinci ağzı, şu üçüncüsü; bu, kulak karıştırmak için, bu küçük bir makas, şu da tırnak temizlemeye yarıyor...

RODE

(*Yüksek sesle*)

Doktor, kaç yaşındasınız?

ÇEBUTIKİN

Ben mi? Otuz iki.

(*Gülüşmeler.*)

FEDOTİK

Şimdi size bir başka fal göstereceğim...

(İskambil kâğıtlarını yayar.)

(Semaveri getirirler. Anfisa semaverin yanında durur. Az sonra Nataşa da gelir ve masanın düzenlenmesiyle ilgilenir. Solyoniy girer, orada bulunanları selamlar ve gidip masaya oturur.)

VERŞİNİN

Rüzgâr nasıl da esiyor!

MÂŞA

Öyle. Kış can sıktı artık. Yaz nasıl bir şeydi, nerdeyse unuttum.

İRİNA

Falım çıkacak, görüyorum. Demek Moskova'ya gideceğiz.

FEDOTİK

Hayır, çıkmayacak. Baksanıza sekizli maça ikilisinin üstüne düştü.

(Güler.)

Demek Moskova'ya gidemeyeceksiniz.

ÇEBUTIKİN

(Gazeteden okur.)

Tsitisihar'da çiçek salgını.

ANFİSA

(Mâşa'ya yaklaşarak)

Mâşa, hadi çaya yavrum.

(Verşinin'e)

Buyurmaz mısınız efendimiz, bağışlayın, adınızı unuttum.

MÂŞA

Dadı, benim çayımı buraya getir. Oraya gitmek istemiyorum.

İRİNA

Dadı!

ANFİSA

Geliyorum, geliyorum!

NATAŞA

(*Solyoniy'e*)

Süt çocukları her şeyi anlıyor. Bugün, "Bobik," dedim, "yavrum, merhaba!" Bana nasıl baktığını görmeliydiniz. Anne olduğum için böyle konuştuğumu sanmayın. Yok, yok, inanın ondan değil! Bu bambaşka bir çocuk.

SOLYONİY

Eğer bu çocuk benim çocuğum olsaydı, tavada kızartıp yerdim.

(*Elinde çay bardağıyla konuk odasına gider, bir köşeye oturur.*)

NATAŞA

(*Elleriyle yüzünü kapayarak*)

Terbiyesiz, kaba adam!

MÂŞA

Şimdi yaz mıdır, kış mıdır, farkında bile olmayan kişi ne mutludur. Sanki Moskova'da olsam, hava şöyleymiş böyleymiş umursamazdım gibi geliyor bana...

VERŞİNİN

Geçenlerde bir Fransız bakanın hapishanede yazdığı günceyi okudum. Panama olayından mahkûm olmuş. Hapishane penceresinden gördüğü, daha önce farkında bile olmadığı kuşlardan nasıl hayranlıkla, coşkuyla söz ediyor! Şimdi, hapishaneden çıktıktan sonra, onları yine fark etmez olmuştur. Siz de tıpkı öyle, Moskova'da Moskova'nın farkında olmayacaksınızdır. Bizler için mutluluk diye bir şey yoktur, onu sadece arzu ederiz.

TUZENBAH

(*Masadan bir kutu alarak*)

Şekerlemeler nerde?

İRİNA

Solyoniy yedi.

TUZENBAH

Hepsini mi?

ANFİSA

(*Çay dağıtırken*)

Size bir mektup var efendim.

VERŞİNİN

Bana mı?

(*Mektubu alır.*)

Kızımdan.

(*Okur.*)

Tabii, başka ne beklenirdi... Mariya Sergeyevna, bağışlayın, ben usulca çıkıp gideyim. Çay içemeyeceğim.

(*Heyecanlı, kalkar.*)

Hep aynı hikâye...

MÂŞA

Ne oldu? Sır değilse eğer...

VERŞİNİN

(*Sesini alçaltarak*)

Karım yine kendini zehirlemiş. Gitmem gerek. Kimse fark etmeden çıkarım. Korkunç can sıkıcı bütün bunlar!

(*Mâşa'nın elini öper.*)

Canım. Güzeller güzeli, olağanüstü kadın... şuracıktan usulca sıvışayım...

(*Çıkar.*)

ANFİSA

Nereye gitti bu? Çay getirmiştim... Ne tuhaf adam!

MÂŞA

(*Sinirli*)

Git başımdan! Rahat vermezsin insana...

(*Fincanını alır, masaya gider.*)

Sıktın artık, cadaloz!

ANFİSA

Ne var kızacak yavrucuğum?

ANDREY'İN SESİ

Anfisa!

ANFİSA

(*Öfkeyle yineler.*)

Anfisa! Orda oturmuş...

(*Çıkar.*)

MÂŞA

(*Salonda, masanın yanında, öfkeli*)

İzin verin de oturayım!

(*Masadaki oyun kâğıtlarını karmakarışık eder.*)

Kâğıtların başına kurulup oturmuşsunuz! Çayınızı için!

İRİNA

Yine damarın tuttu Mâşa.

MÂŞA

Öyleyse siz de damarıma basmayın!

ÇEBUTIKİN

(*Gülerek*)

Damarına basmayın, Mâşa'nın damarına basmayın...

MÂŞA

Altmış yaşındasınız ama küçük bir oğlan çocuğundan farkınız yok, ağzınızdan çıkan sözü kulağınız duymuyor.

NATAŞA

(*İçini çekerek*)

Sevgili Mâşa, niçin böyle deyimler kullanıyorsun? Eğer şu konuşma biçimin olmasa, doğrusu ya, bu güzelliğinle, seçkin bir toplulukta herkesi büyülerdin. *Je vous prie, pardonnez moi, Marie, mais vous avez des manières un peu grossières.**

TUZENBAH

(*Gülmesini tutarak*)

Bana şu sürahiyi... konyak olacak... uzatır mısınız lütfen...

NATAŞA

*Il paraît que mon Bobik déjà ne dort pas,*** uyandı. Zaten bugün keyifsizdi. Ben gidiyorum, kusura bakmayın...

(*Çıkar.*)

---

* Hatalı bir Fransızcayla: "Rica ederim bağışlayın ama Marie, biraz kaba tavırlarınız var." (ç.n.)

** Hatalı bir Fransızcayla: "Galiba benim Bobik artık uyumuyor." (ç.n.)

İRİNA

Ya Aleksandr İgnatyiç, o nerde?

MÂŞA

Evine gitti. Karısının başına yine olmadık bir şeyler gelmiş.

TUZENBAH

(*Konyak sürahisiyle Solyoniy'in yanına gider.*)

Hep tek başınıza oturur, bir şeyler düşünüp durursunuz, kim bilir neler? Gelin barışalım. Birer konyak içelim.

(*İçerler.*)

Bugün bütün gece piyanonun başında oturmak, bir sürü ıvır zıvır çalmak zorunda kalacağım mutlaka... Eh, varsın olsun.

SOLYONİY

Ne barışması? Kavgalı değiliz ki.

TUZENBAH

İnsanda her zaman, aramızda sanki bir şeyler geçmiş duygusu uyandırıyorsunuz! Doğrusu tuhaf bir karakteriniz var.

SOLYONİY

(*Şiir okur.*)

Ben tuhafım. Tuhaf olmayan kim var ki? Gücenme, Aleko!*

TUZENBAH

Aleko da nerden çıktı şimdi?

(*Sessizlik.*)

SOLYONİY

Birisiyle baş başayken bir sorunum yoktur, herkes gibiyimdir ben de. Fakat topluluk içinde neşesiz, utangaç biri olup çıkıyorum... ve aklıma eseni söylüyorum. Yine de çoğundan daha dürüst ve soyluyumdur. Bunu kanıtlayabilirim de.

---

* Aleko, Puşkin'in "Çingeneler" adlı şiirinin kahramanıdır. (ç.n.)

TUZENBAH

Çoğu zaman kızıyorum size. Bir topluluk içinde olduğumuzda bana sataşmak için fırsat kolluyorsunuz. Ama yine de nedense, bir yakınlık duyuyorum size. Anlaşılan iyice kafayı çekeceğim bugün, varsın olsun! İçelim!

SOLYONİY

İçelim.

(*İçerler.*)

SOLYONİY

Size karşı, Baron, hiçbir zaman kötü bir duygu beslemedim. Fakat bende Lermontov karakteri vardır.

(*Sessizlik.*)

Hatta biraz Lermontov'a benzermişim de... Öyle diyorlar...

(*Cebinden çıkardığı şişeden ellerine esans damlatır.*)

TUZENBAH

Ordudan ayrılıyorum. Yetti artık! Beş yıl boyunca düşünüp durdum üstünde, sonunda kararımı verdim. Çalışacağım.

SOLYONİY

(*Şiir okur.*)

Gücenme Aleko... Unut, unut düşlerini...

(*Onlar konuşurken, Andrey elinde kitabıyla sessizce girer. Mumun ışığına oturur.*)

TUZENBAH

Çalışacağım.

ÇEBUTIKİN

(*İrina'yla birlikte konuk odasına gelerek*)

Sofra da gerçek bir Kafkasya sofrasıydı ama. Soğan çorbası, et yemeği olarak da çığırtma.

SOLYONİY

Çeremşa* et yemeği değil, soğangillerden bir bitkidir.

---

* Tadı sarmısağa benzeyen yabani bir soğan. (ç.n.)

ÇEBUTIKİN

Yanıldınız meleğim. Çığırtma soğan değil, kızartılmış koyun etinden bir yemektir.

SOLYONİY

Ben size çeremşa soğandır diyorum.

ÇEBUTIKİN

Ama ben de size çığırtma koyun etinden yapılan bir yemektir diyorum.

SOLYONİY

Ben de size çeremşa soğandır diyorum.

ÇEBUTIKİN

Sizinle ne diye tartışayım ki! Ne Kafkasya'da bulundunuz ne de çığırtma yediniz.

SOLYONİY

Evet, yemedim. Çünkü nefret ederim. Çeremşa sarmısak gibi kokar.

ANDREY

(*Yalvaran bir sesle*)

Beyler, yeter artık, rica ederim!

TUZENBAH

Soytarılar ne zaman geliyor?

İRİNA

Dokuzda geleceklerini söylediler, demek birazdan gelirler.

TUZENBAH

(*Andrey'i kucaklar.*)

"Ah, küçük sundurmam benim, yeni sundurmam..."*

ANDREY

(*Dans eder ve şarkı söyler.*)

"Yeni sundurmam benim, akçaağaçtan sundurmam..."

ÇEBUTIKİN

(*Dans eder.*)

"Kafesli sundurmam benim..."

(*Gülüşmeler.*)

---

* Eski ve çok ünlü bir Rus halk şarkısının sözleri. (ç.n.)

TUZENBAH

(*Andrey'i öper.*)

Canı cehenneme, hadi içelim. Andrey, gelin dostluğumuza içelim ve de sen diyelim birbirimize. Andryuşa, ben de Moskova Üniversitesi'ne geliyorum seninle.

SOLYONİY

Hangisine? Moskova'da iki üniversite var.

ANDREY

Moskova'da bir tek üniversite var.

SOLYONİY

Ben de diyorum ki iki...

ANDREY

Varsın üç tane olsun, daha iyi.

SOLYONİY

Moskova'da iki üniversite var!

(*Mırıltılar, hoşnutsuzluk belirten sesler.*)

SOLYONİY

Moskova'da iki üniversite var: eskisi ve yenisi. Ama beni dinlemekten hoşlanmıyorsanız, sözlerim sizi rahatsız ediyorsa, susabilirim. Hatta başka bir odaya da gidebilirim...

(*Kapılardan birinden çıkar.*)

TUZENBAH

Bravo, bravo!

(*Güler.*)

Baylar bayanlar, başlayabilirsiniz, piyanonun başına geçiyorum! Şu Solyoniy âlem adam vesselam!..

(*Piyanonun başına geçer, bir vals çalar.*)

MÂŞA

(*Kendi kendine vals yaparak*)

Baron sarhoş, Baron sarhoş, Baron sarhoş!

(*Nataşa girer.*)

NATAŞA

(*Çebutıkin'e*)

İvan Romanıç!

(*Ona bir şeyler söyler ve usulca çıkar. Çebutıkin Tuzenbah'ı omzundan dürter, bir şey fısıldar.*)

İRİNA

Ne oluyor?

ÇEBUTIKİN

Gitme vakti geldi. Kalın sağlıcakla.

TUZENBAH

İyi geceler. Artık gitme zamanı.

İRİNA

Bu da ne demek oluyor? Ya soytarılar?

ANDREY

(*Utanıp sıkılarak*)

Soytarılar gelmeyecek. Biliyor musun cancağızım, Nataşa diyor ki, Bobik biraz hasta ve bu yüzden... Off, kısacası bilmiyorum ve benim için hepsi bir!

İRİNA

(*Omuz silkerek*)

Bobik biraz hasta!

MÂŞA

Zaten ne zaman işimiz rast gitti ki! Demek kovuluyoruz, gidelim.

(*İrina'ya*)

Hasta olan Bobik değil, kendisi. Nah işte böyle.

(*Parmağıyla alnını tıklatır.*)

Ahmak, bencil kadın!

(*Andrey sağdaki kapıdan kendi odasına gider. Çebutıkin onu izler. Salonda vedalaşmalar...*)

FEDOTİK

Yazık! Akşamı burada geçireceğimi ummuştum. Ama çocuk hastaysa tabii... Yarın ona oyuncak getiririm...

RODE

(*Yüksek sesle*)

Bütün gece dans ederim diye düşünüp, bugün öğleden sonra uyumuştum... Saat daha dokuz!

MÂŞA

Dışarı çıkalım, orda konuşur, ne yapacağımızı kararlaştırırız.

("Hoşça kalın", "Uğurlar olsun", "Güle Güle" sesleri. Tuzenbah'ın neşeli kahkahaları. Herkes çıkar. Anfisa'yla hizmetçi kız masayı toplar, mumları söndürürler. Sütninenin ninnisi işitilir. Andrey –şapkasını ve paltosunu giymiş– ve Çebutıkin, sessizce sahneye girerler.)

ÇEBUTIKİN

Evlenmeyi başaramadım, hayat şimşek gibi çakıp geçti... Sonra, anneni çılgınca seviyordum, o da evliydi...

ANDREY

Evlenmenin gereği yok. Gereği yok, çünkü can sıkıcı.

ÇEBUTIKİN

Öyledir, ama ya yalnızlık... Sen ne dersen de, yalnızlık korkunç bir şey yavrucuğum... Gerçi, aslında, hepsi aynı kapıya çıkar ya!

ANDREY

Çabuk olalım.

ÇEBUTIKİN

Acelen ne? Yetişiriz.

ANDREY

Karım engel olur diye korkuyorum.

ÇEBUTIKİN

Ah, doğru!

ANDREY

Bugün oynamayacağım, sadece seyredeceğim... Şu nefes darlığına karşı ne yapmalı İvan Romanıç?

ÇEBUTIKİN

Sorduğun şeye bak! Nerden bileyim cancağızım. Unuttum gitti.

ANDREY

Mutfaktan geçelim.

(*Çıkarlar.*)

(*Kapının zili çalar, bir daha çalar. Sesler, gülüşmeler duyulur.*)

İRİNA

(*Girer.*)

Orda ne oluyor?

ANFİSA

(*Fısıltıyla*)

Soytarılar!

(*Kapının zili çalar.*)

İRİNA

Evde kimse yok de dadı. Kusura bakmasınlar.

(*Anfisa çıkar. İrina düşünceler içinde odada gezinir. Gergindir. Solyoniy girer.*)

SOLYONİY

(*Şaşırmış*)

Kimsecikler yok... Nereye gitti bunlar?

İRİNA

Evlerine.

SOLYONİY

Tuhaf şey. Burada yalnız mısınız?

İRİNA

Evet, yalnızım.

(*Sessizlik.*)

Hoşça kalın.

SOLYONİY

Demin yeterince ölçülü, ağırbaşlı davranmadım. Fakat siz herkes gibi değilsiniz, soylu ve temizsiniz. Gerçeği görürsünüz... Bir tek siz anlayabilirsiniz beni. Seviyorum sizi, bütün benliğimle, ölesiye seviyorum...

İRİNA

Güle güle. Gidin artık.

SOLYONİY

Sizsiz yaşayamam.

(*Arkasından giderek*)

Oh, hayatım benim!

(*Gözyaşları içinde*)

Mutluluğum benim! Hiçbir kadında böylesine görkemli, eşsiz güzellikte, insanı şaşırtan gözler görmedim...

İRİNA

(*Soğuk*)

Yeter Vasili Vasiliç!

SOLYONİY

İlk kez söz ediyorum size olan aşkımdan ve sanki bu dünyada değil de bir başka gezegende gibiyim.

(*Alnını ovuşturur.*)

Ama fark etmez, ne yapalım. Biliyorum zorla güzellik olmaz... Fakat biliniz ki mutlu bir rakibim olmayacak... Olamayacak... Kutsal olan her şey üstüne yemin ederim ki, öldürürüm böyle birini. Oh, eşsiz kadın.

(*Nataşa elinde bir mumla geçer.*)

NATAŞA

(*Odalardan birine, sonra ötekine göz atar, kocasının odasının önünden geçer.*)

Andrey burada. Varsın okusun... Özür dilerim Vasili Vasiliç, burada olduğunuzu bilmiyordum, ev kılığındayım.

SOLYONİY

Benim için hepsi bir. Elveda!

(*Çıkıp gider.*)

NATAŞA

Zavallı yavrucuğum, yorulmuşsun sen.

(*İrina'yı öper.*)

Bir an önce yatsan iyi edersin.

İRİNA

Bobik uyuyor mu?

NATAŞA

Uyuyor. Ama tedirgin bir uyku. Bak, iyi ki aklıma geldi, sana çoktandır söylemek istediğim bir şey var cancağızım, ama ya seni bulamıyorum ya da benim vaktim olmuyor... Bobik'in yattığı oda hem soğuk hem de nemli gibi geliyor bana. Senin odan çocuk için biçilmiş kaftan. İki gözüm, canımın içi, bir süre için Olya'nın yanına geçiversen!

İRİNA

(*Anlamaz.*)

Nereye?

(*Eve yaklaşan bir troykanın çıngırak sesleri duyulur.*)

NATAŞA

Diyorum, şimdilik sen Olga'yla aynı odayı paylaşsan, senin odanı da Bobik'e versek. Öyle tatlı, öyle tatlı ki... Bugün, "Bobik," dedim, "Bobik, benimsin sen! Benimsin!" O da minicik gözleriyle baktı bana!

(*Kapının zili çalar.*)

Olga'dır. Ne kadar da geç geliyor.

(*Hizmetçi kız, Nataşa'ya yaklaşıp kulağına bir şey fısıldar.*)

NATAŞA

Protopopov mu? Ne tuhaf adam! Protopopov gelmiş, beni bir troyka gezintisine çağırıyor.

(*Güler.*)

Şu erkekler ne tuhaf...

(*Kapının zili çalar.*)

Kapıda biri var. Gidip on beş dakikacık gezsem ne olur sanki...

(*Hizmetçi kıza*)

Az sonra geliyor de.

(*Kapının zili çalar.*)

Zil çalıyor... Mutlaka Olga'dır.

(*Çıkar.*)

(*Hizmetçi kız koşarak çıkar. İrina düşünceler içinde oturur. Kuligin, Olga, arkalarında Verşinin, girerler.*)

KULİGİN

Bu da nesi! Hani burada akşam eğlenti vardı!

VERŞİNİN

Tuhaf şey, yarım saat kadar önce çıktığımda soytarıların gelmesi bekleniyordu.

İRİNA

Herkes gitti.

KULİGİN

Mâşa da gitti öyle mi? Nereye gitti? Protopopov aşağıda troykada ne diye bekliyor? Kimi bekliyor?

İRİNA

Soru sorup durmayın... Yorgunum.

KULİGİN

Küçük hanımın kaprisini sevsinler!..

OLGA

Toplantı az önce bitti. Yorgunluktan canım çıktı. Müdire hasta, yerine ben bakıyorum. Başım, başım öyle ağrıyor ki...

(*Oturur.*)

Andrey dün kumarda iki yüz ruble kaybetmiş. Tüm kent bunun dedikodusuyla çalkalanıyor...

KULİGİN

Evet, toplantıda ben de yoruldum.

(*Oturur.*)

VERŞİNİN

Karımın aklına beni korkutmak esmiş, ama az kalsın zehirleniyormuş... Neyse, geçti artık, keyfim yerinde şimdi, dinlenebilirim... Anladığım kadarıyla gitmemiz gerekiyor. Eh, varsın öyle olsun. İzninizle, hoşça kalın. Fyodor İlyiç, gelin birlikte bir yerlere gidelim! Gidip evimde oturamam, bunu içim hiç istemiyor, hem de hiç... Hadi, gelin!

KULİGİN

Yorgunum. Gelemem.

(*Kalkar.*)

Yorgunum. Karım eve mi gitti?

İRİNA

Sanırım.

KULİGİN

(*İrina'nın elini öper.*)

Hoşça kalın. Yarın, ertesi gün, sadece dinleneceğim. Kalın sağlıcakla.

(*Çıkarken*)

Canım da bir çay çekti ki... Geceyi hoş bir topluluk içinde geçireceğimi ummuştum. *O, fallacem hominum spem!..** Ünlem, ismin -i hali...

VERŞİNİN

Demek yalnız gideceğim bir yerlere.

(*Islık çalarak, Kuligin'le çıkar.*)

OLGA

Başım çatlayacak sanki... Andrey kumarda kaybetmiş... Bütün kent bunu konuşuyor... Gidip yatayım.

(*Kalkıp giderken*)

Yarın serbestim... Oh, Tanrım, ne hoş bir şey bu! Yarın serbestim, ertesi gün serbestim... Başım çatlıyor, başım...

(*Çıkar.*)

İRİNA

(*Yalnız*)

Herkes gitti. Kimse yok.

(*Sokaktan bir akordeon sesi gelir, dadının ninnisi duyulur.*)

NATAŞA

(*Kürkünü, şapkasını giymiş, arkasında hizmetçi kız, salondan geçer.*)

---

* (Lat.) Aldatıcı insan umudu! (ç.n.)

Yarım saat sonra evdeyim. Ufak bir gezinti yapıp döneceğim.

(*Çıkar.*)

İRİNA

(*Yalnız başına, yoğun bir özlemle*)

Moskova'ya gidelim! Moskova'ya gidelim! Moskova'ya!..

PERDE

III. Perde

Olga'yla İrina'nın odası. Sahnenin solunda ve sağında paravanlar arkasına gizlenmiş yataklar. Saat sabahın üçüdür. Sahne arkasında, çoktan başlamış bir yangını bildiren alarm çanları çalmaktadır. Evde henüz kimse yatmamıştır. Mâşa, üstünde her zamanki siyah giysileriyle divana uzanmıştır. Olga ve Anfisa girerler.

ANFİSA

Aşağıda, merdiven altında oturuyorlar şimdi... "Böyle olmaz, yukarı buyrun," diyorum... Ağlıyorlar... "Babamız nerde, bilmiyoruz... Tanrı korusun, yoksa yandı mı..." diyorlar... Nerden de çıkarıyorlar?.. Avluda da birileri var... Onların da üstünde başında bir şey yok.

OLGA

(*Gardıroptan giysiler çıkararak*)

Şu griyi al... şunu da... şu bluzu da... şu eteği de al, dadıcığım... Yarabbim, nedir bu!.. Kirsanov Sokağı yanıp kül oldu besbelli... şunu al... şunu da...

(*Giysileri Anfisa'nın kucağına atar.*)

Zavallı Verşinin'ler çok ürkmüşler... Az kalsın yanıyormuş evleri. Geceyi bizde geçirsinler... Bu durumda evlerine gönderemeyiz... Zavallı Fedotik'in nesi var nesi yok yanıp kül olmuş, bir şeyciği kalmamış...

ANFİSA

Olgacığım, bari Ferapont'u çağırsan... Hepsini taşıyamam...

OLGA

(*Hizmetçi zilini çalar.*)

Duyuramıyorsun ki...

(*Kapıya seslenir.*)

Kim var orda, buraya gelin!

(*Açık duran kapıdan, yangının kızıllıklarını yansıtan pencere görünmektedir; evin yakınından itfaiyenin geçtiği duyulur.*)

Ne korkunç şey! Ne can sıkıcı şey!

(*Ferapont girer.*)

OLGA

Al şunları aşağıya götür... Merdivenin altında Kolotilin'in kızları var, onlara ver... şunu da al...

FERAPONT

Baş üstüne. 1812'de de Moskova böyle yanmıştı. Aman yarabbi! Fransızlar şaşıp kalmışlardı...

OLGA

Hadi, oyalanma...

FERAPONT

Baş üstüne.

(*Çıkar.*)

OLGA

Dadıcığım, canım benim, ne varsa ver. Bize hiçbir şeyin gereği yok. Her şeyi ver... Öyle yoruldum ki, ayakta duramıyorum. Verşinin'leri evlerine gönderemeyiz... Kızlar konuk odasında yatsınlar... Aleksandr İgnatyiç aşağıda, Baron'la kalır... Fedotik de Baron'la kalsın, ya da bizim salonda yatsın, fark etmez... Dadıcığım, Doktor sanki inadına sarhoş, hem de körkütük, ona kimseyi gönderemeyiz. Verşinin'in karısını da konuk odasında yatıralım.

ANFİSA

(*Bitkin*)

Olgacığım, canım benim, kovma beni! Kovma, ne olur!

OLGA

Neler saçmalıyorsun dadı? Seni kovan kim?!

ANFİSA

(*Başını Olga'nın göğsüne koyarak*)

Canım, güzelim, altın kızım benim, çalışıyorum, didiniyorum... Elden ayaktan kesildiğimde git diyecekler bana! Çek git! O zaman ben nereye giderim? Nereye? Seksen yaşındayım. Seksenden de çok, seksen iki...

OLGA

Dadıcığım, otur... Zavallıcığım benim, çok yoruldun.

(*Anfisa'yı oturtur.*)

Dinlen biraz, iyi yürekli dadıcığım. Nasıl da sararmışsın.

(*Nataşa girer.*)

NATAŞA

Yangından zarar görenlere yardım için bir komisyon kuruluyormuş. Ne denir? Çok iyi bir düşünce! Yoksul insanların bir an önce yardımına koşmak, zenginlerin görevidir zaten. Bobik'le Sofoçka, dünyadan habersiz, odalarında mışıl mışıl uyuyorlar. Evde de ne kadar çok insan var, her yer dolmuş. Kentte grip salgını varmış, çocuklara da bulaşır diye ödüm kopuyor.

OLGA

(*Onu dinlemeksizin*)

Yangın görünmüyor bu odadan, burası sakin...

NATAŞA

Evet... Benim de saçım başım dağınık olmalı...

(*Aynanın önünde durur.*)

Sözüm ona şişmanlamışım... Öyle diyorlar... Hiç bile değil! Mâşa uyuyor, yorulmuş zavallı...

(*Anfisa'ya soğuk bir tavırla*)

Sen benim yanımda oturmaya nasıl cüret ediyorsun! Kalk! Defol burdan!

(*Anfisa kalkıp çıkar. Bir sessizlik olur.*)

Sen de ne diye tutuyorsun bu kocakarıyı, anlamıyorum!

OLGA

(*Afallamış*)

Kusura bakma ama, ben de anlamıyorum...

NATAŞA

Burda bir işe yaramıyor. Köylü karısı, gitsin köyünde yaşasın... Ne saygısızlık! Ben evde düzen severim! Fazlalığa gerek yok.

(*Olga'nın yanağını okşar.*)

Çok yorulmuşsun, zavallım! Müdire hanımımız yorulmuş... Benim Sofoçka büyüyüp liseye gidince ben de korkacağım senden.

OLGA

Ben müdire olmayacağım.

NATAŞA

Müdireliğe seni seçecekler Olyacığım, karar verildi buna.

OLGA

Kabul etmeyeceğim. Yapamam... Gücüm bu kadarına yetmez...

(*Bir bardak su içer.*)

Dadıya nasıl da kaba davrandın az önce... Kusura bakma, benim taşıyamayacağım kadar ağır bir şey bu... Gözlerim kararıyor...

NATAŞA

(*Telaşlı*)

Özür dilerim Olga, özür dilerim... Seni üzmek istemezdim.

(*Mâşa kalkar, yastığını alır, öfkeyle çıkar.*)

OLGA

Anla beni cancağızım! Belki tuhaf biçimde eğitildik biz, ama böyle bir şeye ben katlanamam. Böyle davranışlar sanki eziyor beni, hasta oluyorum... Açıkçası, alçalmış hissediyorum kendimi!

NATAŞA

Özür dilerim, özür dilerim...

(*Olga'yı öper.*)

OLGA

Küçük bile olsa kaba bir davranış, düşüncesizce söylenmiş bir söz üzüyor, sarsıyor beni...

NATAŞA

Çoğu zaman gereksiz şeyler söylüyorum, orası doğru. Fakat o kadının pekâlâ köyde yaşayabileceğini kabul etmelisin şekerim.

OLGA

Otuz yıldır bizim yanımızda o.

NATAŞA

Ama artık iş göremiyor. Ya ben hiçbir şey anlamıyorum, ya da sen beni anlamak istemiyorsun. Artık iş göremiyor, ya uyukluyor ya da oturup duruyor.

OLGA

Varsın otursun.

NATAŞA

(*Şaşırmış*)

Ne demek varsın otursun! Bir hizmetçi o!

(*Gözyaşları içinde*)

Seni anlayamıyorum Olga. Bende bir dadı, bir sütnine var, sonra hizmetçimiz, aşçımız... Bir de bu kocakarının ne gereği var? Ne gereği?

(*Sahne arkasında alarm çanları duyulur.*)

OLGA

Bu gece on yıl birden yaşlandım.

NATAŞA

Seninle anlaşmamız gerek Olga. Sen lisedesin, ben evdeyim. Senin derslerin var, benim ev işlerim. Hizmetçiler için bir şey söylüyorsam, ne dediğimi bilerek söylüyorum. Anlıyor musun, *bi-le-rek*! Ve yarından tezi yok, bu hırsız kocakarı, bu moruk...

(*Tepinir.*)

Bu cadaloz defolup gidecek bu evden! Sakın karşı çıkayım deme bana, sakın!

(*Kendini toparlayarak*)

Görüyorsun işte, aşağı kata taşınmazsan, seninle hep böyle tartışacağız demektir. Korkunç bir şey bu!

(*Kuligin girer.*)

KULİGİN

Mâşa nerde? Artık eve dönsek... Yangının hızı kesildi diyorlar...

(*Gerinir.*)

Sadece bir mahalle yandı. Oysa başlangıçta rüzgâr yüzünden tüm kent yanıyor sandık.

(*Oturur.*)

Bittim yorgunluktan. Olyacığım, sevgilim... Sık sık düşünürüm, eğer Mâşa olmasaydı, ben seninle evlenirdim Olyacığım... Sen öyle iyisin ki... Yoruldum bittim.

(*Kulak kabartır.*)

OLGA

Ne var?

KULİGİN

Sanki inadına, Doktor'un ayyaşlık nöbeti tuttu. Körkütük sarhoş. Sanki inadına!

(Kalkar.)

İşte, sanırım buraya geliyor... Duyuyor musunuz? Evet, buraya geliyor...

(Güler.)

Ne adam yahu... Bir yere gizlenmeli.

(Giysi dolabına doğru gider ve köşede durur.)

Haydut!

OLGA

Sen iki yıl içme, sonra birden kendini içkiye vur!..

(*Nataşa ile birlikte odanın gerisine doğru çekilirler.*)

(*Çebutıkin girer. Ayıkmış gibi, sendelemeden, odayı bir dolanır, duraklar, bakınır, sonra lavaboya gidip ellerini yıkamaya koyulur.*)

ÇEBUTIKİN

(*Somurtkan*)

Allah hepsinin belasını versin... Sanıyorlar ki her hastalığın tedavisini bilen bir doktorum ben... halbuki, hiçbir şey bildiğim yok... Bildiğim ne varsa, hepsini unuttum... Hiçbir şey anımsamıyorum, hiçbir şey...

(*Olga ve Nataşa fark ettirmeden çıkarlar.*)

Allah kahretsin! Geçen çarşamba Zasip Sokağı'nda oturan bir kadını tedavi ettim. Öldü... Benim yüzümden... Evet... Yirmi beş yıl önce bir şeyler biliyordum, ama şimdi hiçbir şey anımsamıyorum, hiçbir şey. Kafamın içi bomboş, yüreğim buz gibi. Belki ben insan da değilim... Ellerim, ayaklarım, kafam varmış süsü veriyorum kendime... Belki büsbütün yokum da, bana varmışım, yürüyormuşum, yiyormuşum, uyuyormuşum gibi geliyor...

(*Ağlar.*)

Ah, keşke var olmasam!

(*Ağlamayı keser, kötücül*)

Allah kahretsin! Geçen gün kulüpte Shakespeare'den, Voltaire'den söz ediliyordu... Hiçbirinden tek satır okumuşluğum yok, ama okumuşum gibi bir surat takındım. Ötekiler de benim gibi yaptılar... Bayağılık! Küçüklük! Sonra o kadını anımsadım, çarşamba günü öldürdüğüm kadını... Sonra her şeyi anımsadım... Bir düzenbazlık, bir çirkeflik, bir rezillik duydum içimde... Gittim, içkiye vurdum kendimi...

(*İrina, Verşinin, Tuzenbah girerler. Tuzenbah'ın üstünde yeni ve şık bir sivil kostüm vardır.*)

İRİNA

Burada oturalım. Buraya kimse gelmez.

VERŞİNİN

Askerler olmasaydı tüm kent yanardı. Aslanlar!

(*Keyifle ellerini ovuşturur.*)

Altın gibi çocuklar! Yiğit delikanlılar!

KULİGİN

(*Onlara yaklaşarak*)

Saat kaç beyler?

TUZENBAH

Nerdeyse dört olacak. Gün ağarmaya başladı bile.

İRİNA

Herkes salonda oturmuş, kimsenin kımıldamaya niyeti yok. Sizin şu Solyoniy de orda...

(*Çebutıkin'e*)

Bari siz gidip yatın Doktor.

ÇEBUTIKİN

Bir şey değil, efendim... Teşekkür ederim, efendim.

(*Sakalını tarar.*)

KULİGİN

(*Güler*)

Dut gibisiniz İvan Romanıç!

(*Eliyle Çebutıkin'in omzuna vurur.*)

Aferin! Ne demiş eskiler, *in vino veritas.*[*]

TUZENBAH

Yangından zarar görenler yararına bir konser düzenlemem isteniyor.

İRİNA

Adam sen de...

TUZENBAH

İstenirse, olmayacak şey değil. Mariya Sergeyevna bence harika piyano çalıyor.

KULİGİN

Harika çalar ya!

İRİNA

Unuttu artık. Üç yıldır çalmıyor, belki de dört.

TUZENBAH

Bu kentte hiç kimsenin müzikten anladığı yok, hiç kimsenin. Ama ben, ben müzikten anlarım ve sizi şerefimle te-

---

* (Lat.) Gerçek şaraptadır. (ç.n.)

min ederim ki, Mariya Sergeyevna olağanüstü güzellikte, hatta kusursuz denebilecek bir ustalıkla çalıyor piyanoyu.

KULİGİN

Haklısınız Baron. Mâşa'yı çok severim. Harika kadındır.

TUZENBAH

Hiç kimsenin, ama hiç kimsenin seni anlamadığını bilerek öylesine görkemli çalabilmek!

KULİGİN

(*İçini çekerek*)

Öyle... Bununla birlikte, bir konsere katılması yakışık alır mı?

(*Sessizlik.*)

Ben, beyler, bu konuda ne söyleyebilirim? Belki de iyi bir şey olur. Müdürümüzün iyi, hatta çok iyi, çok akıllı bir insan olduğunu itiraf etmeliyim, fakat öyle görüşleri var ki... Kuşkusuz, onu ilgilendirmez bu, fakat yine de, eğer isterseniz, ona bir danışayım.

(*Çebutıkin porselen bir saati eline alarak evirip çevirmeye başlar.*)

VERŞİNİN

Yangında üstün başım berbat oldu. İnsana benzer yanım kalmadı.

(*Sessizlik.*)

Dün şöyle bir çalındı kulağıma, bizim tugayı daha uzak bir yere sevk etmek istiyorlarmış. Kimisi Polonya'ya, kimisi Çita'ya* diyor.

TUZENBAH

Ben de duydum. Ne demeli? Kent o zaman büsbütün boşalacak.

İRİNA

Biz de gidiyoruz.

ÇEBUTIKİN

(*Saati elinden düşürür. Saat parçalanır.*)

---

* Doğu Sibirya'da bir bölge. (ç.n.)

Tuzla buz oldu!

(*Sessizlik. Herkes üzülmüş, tedirgin olmuştur.*)

KULİGİN

(*Parçaları toplayarak*)

Böyle değerli bir şey kırılır mı hiç! Ah İvan Romanıç, İvan Romanıç! Hal ve gidişiniz sıfır!

İRİNA

Müteveffa annemin saati...

ÇEBUTIKİN

Olabilir... Annenizinse annenizin. Belki bu saati ben kırmadım da, bana kırmışım gibi geliyor. Belki biz aslında yokuz da, bize varmışız gibi geliyor. Ben hiçbir şey bilmiyorum, hiç kimse hiçbir şey bilmiyor.

(*Kapının önünde*)

Ne bakıyorsunuz? Nataşa Protopopov'la kırıştırıyor, ama siz bunu görmüyorsunuz... Siz burada oturmuşsunuz, hiçbir şey gördüğünüz yok, oysa Nataşa Protopopov'la kırıştırıyor...

(*Şarkı söyler.*)

"Şu hurmayı buyurmaz mısınız?"

(*Çıkar.*)

VERŞİNİN

Evet...

(*Güler.*)

Tüm bunlar nasıl da tuhaf aslında!

(*Sessizlik.*)

Yangını duyunca hemen eve koştum. Yaklaşınca evimizin sapasağlam, tehlikenin dışında olduğunu gördüm. Fakat kızlarımın ikisi de, üstlerinde sadece iç çamaşırları, kapının eşiğindeler, anneleri ortalıkta yok. İnsanlar telaş içinde gidip geliyor. Atlar, köpekler koşuşturuyor. Kızlarımın yüzünde kaygı, dehşet, yalvarış, daha bilmem neler... Bu yüzleri görünce, yüreğim burkuldu. Tanrım, diye düşündüm, uzun bir ömür boyunca kim bilir daha

neler yaşamaları gerekecek bu yavrucakların! Çocuklarımı kucakladığım gibi koşmaya başladım. Bir yandan da, daha neler yaşamaları gerekecek şu dünyada diye düşünüyordum.

(*Alarm çanları duyulur. Bir sessizlik olur.*)

Buraya geldim, anneleri bağırıp çağırarak, sinir içinde çıktı karşıma...

(*Mâşa yastığı elinde girer, divana oturur.*)

Ve o görüntü, kızlarımın üstlerinde sadece iç çamaşırıyla kapının eşiğinde duruşları, alevlerden kızıllaşan sokak, o korkunç gürültü, bana düşmanın ansızın saldırıp yakıp yıktığı, yağmaladığı eski çağları düşündürdü... Aslına bakarsanız şimdi olanla geçmişte olan arasında ne fark var? Aradan yine bir süre, diyelim iki yüz, üç yüz yıl geçtikten sonra, bizim şimdi yaşadığımız şu hayattan da aynı ürküntüyle, küçümseyişle söz edecekler. Bugüne ilişkin her şey kaba, dayanılmaz, bayağı ve çirkin görünecek. Oh, yaşam ne güzel olacak o zaman!

(*Güler.*)

Özür dilerim, yine felsefe yapmaya başladım. Lütfen sürdürmeme izin verin! İçim şu anda böyle şeyler söylemek isteğiyle öylesine dolu ki!

(*Sessizlik.*)

Herkes uyuyor sanki. Evet, diyordum ki yaşam ne güzel olacak o zaman! Şöyle bir düşünün... şimdi şu kentte birkaç kişisiniz, ama gelecek kuşaklar içinde sizin gibiler çoğalacak, sonra sayımız daha da, daha da artacak... Ve bir gün her şey sizin istediğiniz gibi değişmiş olacak, herkes sizin gibi yaşamaya başlayacak ve günü gelip yaşlandığınızda sizlerden de daha iyi insanlar gelecek dünyaya...

(*Güler.*)

Bir tuhafım bugün... içim yaşama isteğiyle dolup taşıyor...

(*Şarkı söyler.*)

"Aşka her yaş boyun eğer, ateşi herkesi etkiler..."

(*Güler.*)

MÂŞA

Tram-tam-tam...

VERŞİNİN

Tam-tam...

MÂŞA

Tra-ra-ra!

VERŞİNİN

Tra-ta-ta.

(*Güler.*)

(*Fedotik girer.*)

FEDOTİK

(*Dans ederek*)

Yandı, yandı! Her şeyim yanıp kül oldu!

(*Gülüşmeler.*)

İRİNA

Şaka ediyorsunuz. Her şeyiniz yandı mı gerçekten?

FEDOTİK

(*Gülerek*)

Her şeyim... Hiçbir şey kurtulmadı. Gitarım, fotoğraflarım, mektuplarım, hepsi yanıp kül oldu... Size armağan etmek istediğim bir not defteri vardı, o da yandı.

(*Solyoniy girer.*)

İRİNA

Hayır Vasili Vasiliç, çıkın lütfen. Buraya giremezsiniz.

SOLYONİY

Neden şu Baron girebiliyor da ben giremiyor muşum?

VERŞİNİN

Gerçekten de gitmeli artık. Yangın ne durumda?

SOLYONİY

Sönmeye yüz tuttu diyorlar. Hayır, kesinlikle tuhaf bir şey bu. Neden şu Baron girebiliyor da ben giremiyorum?

(*Cebinden çıkardığı bir şişeden esans sürünür.*)

VERŞİNİN

Tram-tam-tam.

MÂŞA

Tram-tam.

VERŞİNİN

(*Güler. Solyoniy'e*)

Salona geçelim.

SOLYONİY

Pekâlâ, öyle olsun efendim. Bunu böylece bir yere yazalım. "Bu konuyu daha derinleştirmek olasıydı, fakat kazları ürkütmekten korkuyorum."*

(*Tuzenbah'a dönerek.*)

Geh bili-bili-bili...

(*Verşinin ve Fedotik'le birlikte çıkarlar.*)

İRİNA

Dumana boğdu ortalığı şu Solyoniy...

(*İnanmazlıkla*)

O da ne, Baron uyuyor! Baron! Baron!

TUZENBAH

(*Uyanarak*)

Yorulmuşum... Tuğla fabrikası... Yok, sayıklamıyorum, yarın gerçekten de tuğla fabrikasında çalışmaya başlıyorum... Konuşması yapıldı bile.

(*İrina'ya sevgiyle*)

Ne kadar solgun, ne kadar olağanüstü, ne kadar güzelsiniz. Bana öyle geliyor ki, solgunluğunuz tıpkı bir ışık gibi karanlıkları aydınlatıyor. Üzgünsünüz, yaşamdan hoşnut değilsiniz... Oh, gelin birlikte gidelim, birlikte çalışalım!

MÂŞA

Nikolay Lvoviç, gidin burdan...

TUZENBAH

(*Gülerek*)

Siz burda mıydınız? Bir şey göremiyorum...

---

* İvan Krılov'un "Kazlar" fablından. (ç.n.)

(*İrina'nın elini öper.*)

Hoşça kalın, gidiyorum. Şimdi size bakıyorum da, çok zaman önce, isim gününüzde, nasıl da canlı, neşeli, çalışmanın mutluluklarından söz edişinizi anımsıyorum. Ben de nasıl mutlu bir yaşamı görür gibi olmuştum o zaman! Hani, nerde o?

(*İrina'nın elini öper.*)

Gözlerinizde yaşlar birikmiş. Gidip yatın, şafak sökü-yor... Nerdeyse sabah olacak. Ah, uğrunuza hayatımı verebilseydim...

MÂŞA

Gidin burdan Nikolay Lvoviç! Ee, doğrusu artık...

TUZENBAH

Gidiyorum.

(*Çıkar.*)

MÂŞA

(*Yatarak*)

Fyodor, uyuyor musun sen?

KULİGİN

Ha?

MÂŞA

Eve gitsen daha iyi olur.

KULİGİN

Sevgili Mâşam benim, biricik Mâşam...

İRİNA

Fyodor, yoruldu zavallı. Bırak da dinlensin.

KULİGİN

Hemen gidiyorum... Sevgili karım benim, eşsiz karım. Seviyorum seni, biriciğim...

MÂŞA

(*Öfkeli*)

*Amo, amas, amat, amamus, amatis, amant...**

---

* (Lat.) Seviyorum, seviyorsun, seviyor, seviyoruz, seviyorsunuz, seviyorlar. (ç.n.)

KULİGİN

(*Güler.*)

Yok, ama gerçekten benzersiz bir kadın. Yedi yıldır evliyiz seninle, sanki dün evlenmişiz gibi geliyor bana. Sevgim üzerine yemin ederim ki böyle. Yok, ama gerçekten benzersiz bir kadınsın sen. Mutluyum ben, mutluyum ben, mutluyum!

MÂŞA

Sıkıldım artık ben, sıkıldım artık, sıkıldım...

(*Kalkıp oturarak sürdürür konuşmasını.*)

Ne yapsam, çıkmıyor aklımdan. Düşündükçe de çileden çıkarıyor beni. Çivi gibi deliyor beynimi, artık susamayacağım. Andrey'den söz ediyorum... Evi bankaya ipotek ettirmiş, bütün parayı da karısı almış. Ama ev sadece onun değil ki, dördümüzün! Dürüst bir insansa bunu bilmesi gerek.

KULİGİN

Pek mi önemli Mâşa! Sana ne bundan? Andrey gırtlağına kadar borç içinde. Ne diyelim. Tanrı yardımcısı olsun.

MÂŞA

Yine de çileden çıkarıyor beni bu iş.

(*Yatar.*)

KULİGİN

Seninle ben yoksul değiliz. Ben çalışıyorum, liseye gidiyorum... Sonra özel dersler de veriyorum... Namuslu bir insanım ben. Basit bir insan... Hani derler ya:

*Omnia mea mecum porto.**

MÂŞA

Malda mülkte gözüm yok benim, beni çileden çıkaran haksızlık.

(*Sessizlik.*)

Hadi git artık Fyodor.

---

* (Lat.) Bir abam var atarım, nerde olsa yatarım. (ç.n.)

KULİGİN

(*Mâşa'yı öper.*)

Yoruldun sen. Yarım saatçik dinlen, ben aşağıda oturur beklerim. Biraz kestir.

(*Giderken*)

Mutluyum ben, mutluyum ben, mutluyum...

(*Çıkar.*)

İRİNA

Gerçekten de şu kadınla yaşamaya başlayalı beri nasıl da değersizleşti, küçüldü Andreyimiz, nasıl da çöktü, yaşlandı!.. Bir zamanlar profesör olmaya hazırlanan adam, dün baktım, sonunda belediye meclisi üyeliğine seçildiği için övünüyor. O belediye meclisinde üye, Protopopov ise başkan. Tüm kent bunu konuşuyor, alay ediyor. Hiçbir şey bilmeyen, görmeyen sadece o. Bakın işte, herkes yangına koştu, o ise odasına kapanmış, dünyayla ilgisini kesmiş, keman çalıyor.

(*Sinirli*)

Of, korkunç bütün bunlar, korkunç, korkunç!

(*Ağlamaklı*)

Dayanamayacağım artık, dayanamayacağım artık, daha fazla dayanamayacağım...

(*Olga girer, kendi masasını düzene koyar.*)

(*İrina yüksek sesle ağlayarak*)

Atın beni başınızdan, atın! Daha fazla dayanamayacağım...

OLGA

(*Ürkmüş*)

Ne oldu sana canım benim, ne oldu sana?

İRİNA

(*Hıçkırarak*)

Nereye gittiler? Herkes nereye kayboldu? Nerdeler? Tanrım! Tanrım! Unuttum, hepsini unuttum!.. Kafam karmakarışık... İtalyanca "pencere" neydi, ya da "tavan"a

ne deniyordu?.. Anımsamıyorum... Her şeyi unutuyorum, her gün unutuyorum... Yaşamsa, hiçbir zaman geri dönmemecesine akıp gidiyor, hiçbir zaman, hiçbir zaman gidemeyeceğiz Moskova'ya... Görüyorum bunu... Gidemeyeceğiz...

OLGA

Canım benim... Canım...

İRİNA

(*Kendini tutarak*)

Ah, nasıl mutsuzum... Çalışamıyorum, çalışmayacağım! Yeter! Yeter! Telgrafhane memuresiydim, şimdi de belediye meclisinde çalışıyorum. Yapayım diye verdikleri her işten tiksiniyorum, hor görüyorum hepsini. Yirmi dört yaşındayım artık ve uzun zamandır çalışıyorum. Beynim tükendi, kurudum, çirkinleştim, ahmaklaştım, yaşlandım... Ve hepsi boş, hepsi boş, hiçbir doyumum, mutluluğum yok. Oysa zaman geçiyor ve öyle geliyor ki bana, insan gerçek yaşamdan, güzel yaşamdan, gitgide daha uzağa, daha uzağa, bir uçuruma doğru yuvarlanıyor. Umutsuzluk içindeyim. Nasıl olup da hâlâ yaşadığımı, nasıl olup da bugüne dek kendimi öldürmediğimi anlamıyorum...

OLGA

Ağlama, ağlama çocuğum, ağlama... Bana acı veriyorsun.

İRİNA

Ağlamıyorum, ağlamıyorum artık... Bitti. Bak, ağlamıyorum artık... Bitti... Tamam!

OLGA

Canım, güzelim benim; bir abla, bir dost olarak beni dinlersen, evlen Baron'la.

(*İrina sessizce ağlamaktadır.*)

Hem sen de saygı duyuyorsun, çok değer veriyorsun ona. Evet, güzel bir adam olmadığı doğru, ama öyle namuslu,

öyle temiz yürekli ki... Sonra insan âşık olduğu için değil, görevlerini yerine getirmek için evlenir. Kendi payıma ben böyle düşünüyorum. İsteyenim kim olursa olsun, sevmeden de evlenirdim onunla. Yeter ki dürüst olsun. Hatta yaşlı biriyle bile evlenirdim.

İRİNA

Hep Moskova'ya taşınacağımızı, orda düşlerimde yaşattığım, seveceğim asıl insanla karşılaşacağımı umdum. Ama hepsi, hepsi boş hayallermiş...

OLGA

(*Kız kardeşini kucaklar.*)

Canım, güzelim benim. Her şeyi anlıyorum. Baron Nikolay Lvoviç ordudan ayrılıp da sivil giysiyle bize geldiği gün öyle çirkin görünmüştü ki bana, gözyaşlarımı tutamamıştım... "Niye ağlıyorsunuz?" diye sormuştu. Nasıl söyleyebilirdim niye ağladığımı! Fakat Tanrı izin verir de evlenirsen onunla, mutlu olacağım. Çünkü bu başka bir şey, bambaşka bir şey.

(*Nataşa elinde bir mumla sağ kapıdan girer, hiçbir şey söylemeden sol kapıdan çıkar.*)

MÂŞA

(*Oturur.*)

Öyle bir edayla gidiyor ki, gören yangını o çıkardı sanır.

OLGA

Mâşa, aptalın tekisin sen. Ailemizin en aptalı sensin. Ne olur, gücenme.

(*Sessizlik.*)

MÂŞA

Sevgili kız kardeşlerim, bir itirafta bulunmak istiyorum size. İçimi bir kurt kemiriyor. Size bir günahımı itiraf edeceğim; başkaca da, hiçbir zaman, hiç kimse işitemeyecek bunu benden... Şimdi, şu an söyleyeceğim.

(Alçak sesle)

Bu, sırrım benim, ama sizin her şeyi bilmeniz gerek... Susmak elimde değil artık...

(Sessizlik.)

Seviyorum... Seviyorum... Seviyorum o adamı. Az önce burdaydı, gördünüz onu... Ne var sanki saklayacak, söylüyorum işte, Yarbay Verşinin'i seviyorum...

OLGA

(*Yatağının bulunduğu paravanın arkasına geçer.*)

Devam etme. Zaten duymuyorum seni.

MÂŞA

Ne yapabilirdim!

(*Başını elleri arasına alır.*)

Önce tuhaf biri gibi gelmişti bana, sonra acıdım, sonra da sevdim... Sesiyle, sözleriyle, tüm mutsuzluklarıyla, iki kızıyla sevdim onu...

OLGA

(*Paravanın arkasından*)

Duymuyorum. Ne saçmalarsan saçmala fark etmez, hiçbir şey duymuyorum.

MÂŞA

Aman Olga, ne aptalsın! Seviyorum. Demek alnımın yazısı böyleymiş. Demek talihim böyleymiş. O da beni seviyor... Bütün bunlar korkunç şeyler, öyle değil mi? Güzel bir şey değil bu, ha?

(İrina'yı elinden yakalar, kendine çeker.)

Oh, güzelim, canım benim... Nasıl yaşayacağız şu ömrümüzü? Halimiz ne olacak bizim?.. İnsan bir roman okuduğunda, bütün okudukları eski, bilinen şeylermiş gibi gelir ona... Ama kendin âşık olduğunda, kimsenin hiçbir şey bilmediğini, herkesin kendi başına karar vermesi gerektiğini anlarsın. Canlarım, sevgili kız kardeşlerim, işte içimdekileri döktüm, şimdi artık susacağım... Gogol'ün delisi gibi... Susun! Susun!

(*Andrey, arkasında Ferapont, girerler.*)

ANDREY

(*Öfkeli*)

Ne istiyorsun? Anlamıyorum.

FERAPONT

(*Kapıda, sabırsızlıkla*)

Andrey Sergeyeviç, bunu size şimdiye kadar on kere söyledim.

ANDREY

Bir kere, ben senin Andrey Sergeyeviçin değilim, bana efendimiz de!

FERAPONT

Efendimiz, itfaiyeciler ırmağa gitmek için bahçeden geçmelerine izin vermenizi rica ediyorlar. Yoksa, dolaş babam dolaş, canları çıkıyor.

ANDREY

Olur. Git, olur dediğimi söyle.

(*Ferapont çıkar.*)

Can sıktılar artık. Olga nerde?

(*Olga paravanın arkasından çıkar.*)

Senden dolabın anahtarını istemeye geldim. Benimkini kaybetmişim. Sende de olacaktı o küçük anahtardan.

(*Olga hiçbir şey söylemeden anahtarı verir. İrina, kendi yatağının bulunduğu paravanın arkasına geçer. Sessizlik.*)

ANDREY

Ama ne yangın! Neyse, sönmeye yüz tuttu. Tanrı'nın cezası Ferapont sinirlendirdi beni, budalaca şeyler söyledim... Efendimiz...

(*Sessizlik.*)

Olga, niye susuyorsun? Bu saçmalıklara, anlamsız surat asıp durmalara son vermenin zamanı geldi artık. Mâşa, sen burdasın, İrina, sen de... Çok güzel. Her şeyi açık açık dosdoğru konuşalım şimdi. Bana karşı bu tavrınızın sebebi nedir? Söyleyin, nedir?

OLGA

Bırak şimdi Andrey. Yarın konuşuruz.

(*Telaşa kapılarak*)

Ne korkunç bir gece!

ANDREY

(*Şaşırıp bozulmuş*)

Kaygılanacak bir şey yok. Ben olanca soğukkanlılığımla soruyorum: Bana karşı bu tavrınızın sebebi nedir? Açıkça söyleyin.

VERŞİNİN

(*Sesi duyulur.*)

Tram-tam-tam!

MÂŞA

(*Kalkar, yüksek sesle*)

Tra-ta-ta!

(*Olga'ya*)

Hoşça kal Olya, Tanrı yardımcın olsun.

(*Paravanın arkasına geçer, İrina'yı öper.*)

İyi geceler canım... Andrey, hoşça kal. Gitsen iyi olur. Çok yorgunlar. Yarın konuşursun...

(*Çıkar.*)

OLGA

Evet Andrey, yarına erteleyelim...

(*Yatağının olduğu paravanın arkasına geçer.*)

Artık uyuma zamanı.

ANDREY

Hemen söyleyip gideceğim. Hemen... Bir kere, Nataşa'yla, karımla bir alıp veremediğiniz var. Evliliğimin ilk gününden beri farkındayım bunun. Bilmek isterseniz eğer, Nataşa çok güzel, dürüst, seçkin, soylu bir kadındır. Benim düşüncem bu. Karımı seviyor ve sayıyorum. Anlıyor musunuz, sayıyorum onu ve başkalarının da aynı saygıyı göstermelerini istiyorum. Tekrar ediyorum, namuslu, soylu bir kadındır o. Sizin takındığınız bu hoşnutsuz

tavırlar ise, bağışlayın ama, şımarıklıktan başka bir şey değil...

(*Sessizlik.*)

İkincisi, sanıyorum profesör olmadığım, bilimle uğraşmadığım için bana kırgınsınız. Ama ben belediyede çalışıyorum, belediye meclisi yönetim kurulu üyesiyim ve bu işimi de bilime hizmet gibi kutsal, yüce bir görev sayıyorum. Evet, belediye meclisinde yönetim kurulu üyesiyim ve bilin ki övünüyorum bununla...

(*Sessizlik.*)

Son olarak... şunu da söyleyeyim... Size sormadan evi ipotek ettirdim... Bunda kabahatliyim, doğru, özür diliyorum sizden... Borçlarım beni bunu yapmaya zorladı... Otuz beş bin ruble... Kumar oynamıyorum artık, çok oldu bırakalı, fakat kendimi savunmak için söyleyebileceğim başlıca şey, sizlerin kız olarak yetim maaşı almanız, benimse, deyim yerindeyse, hiçbir gelirimim olmamasıydı...

(*Sessizlik.*)

KULİGİN

(*Kapıda*)

Mâşa burda değil mi?

(*Telaşa kapılarak*)

Peki ya nerde? Tuhaf şey...

(*Çıkar.*)

ANDREY

Dinlemiyorlar... Nataşa eşsiz, namuslu bir insandır...

(*Sahnede bir süre sessizce dolaştıktan sonra durur.*)

Evlendiğimde, mutlu olacağımızı sanıyordum... Hepimizin mutlu olacağını... Ama, Tanrım!

(*Ağlar.*)

Kardeşlerim, sevgili kız kardeşlerim, canım kız kardeşlerim, inanmayın bana, inanmayın...

(*Çıkar.*)

KULİGİN

(*Kapıda, telaş içinde*)

Mâşa nerde? Mâşa burda değil mi? Şaşılacak şey.

(*Çıkar.*)

(*Alarm çanları... Sahne boştur.*)

İRİNA

(*Paravanın arkasından*)

Olya! Kim vuruyor döşemeye?

OLGA

Doktor İvan Romanoviç'tir. Sarhoş.

İRİNA

Ne sıkıntılı bir gece.

(*Sessizlik.*)

Olya!

(*Paravanın arkasından başını uzatır.*)

Duydun mu? Tugay kalkıyormuş burdan. Uzak bir yere gidiyormuş.

OLGA

Söylentiden başka bir şey değil.

İRİNA

O zaman yapayalnız kalacağız... Olya!

OLGA

Ne?

İRİNA

Canım, sevgili Olgacığım, Baron'a saygı duyuyorum, değer veriyorum. Seçkin bir insan. Evleneceğim onunla. Razıyım buna. Yeter ki Moskova'ya gidelim. Yalvarırım sana, Moskova'ya gidelim! Dünyada Moskova'dan daha iyi bir şey yok! Gidelim Olya! Gidelim!

PERDE

IV. Perde

Prozorov'ların evinin eski bahçesi. Bitiminde ırmağın göründüğü uzun bir çamlık yol. Irmağın öte yakası ormandır. Sağda, evin terası. Burada bir masa üzerinde şişeler ve kadehler vardır. Az önce şampanya içildiği bellidir. Gündüz, saat on iki suları. Ara sıra bahçe yoluyla sokaktan ırmağa doğru gidenler olmaktadır. Hızlı hızlı beş asker geçer. Çebutıkin, tüm sahne boyunca sürecek olan dingin, uysal bir ruh hali içinde, başında kasket, elinde bir baston, bahçede bir koltukta oturmuş, çağrılmayı beklemektedir. İrina, boynunda bir nişan asılı ve bıyıkları tıraş edilmiş olarak Kuligin, Tuzenbah, terasta ayakta durmuşlar, aşağıya inmekte olan Fedotik ile Rode'yi uğurlamaktadırlar. Her iki subayın üstünde de sefer üniforması vardır.

TUZENBAH

(*Fedotik'le öpüşürler.*)

Çok iyi bir insansınız siz. Ne güzel arkadaşlık ediyorduk.

(*Rode'yle öpüşürler.*)

Bir kez daha... Elveda cancağızım.

İRİNA

Yine görüşmek üzere.

FEDOTİK

Yine görüşmek üzere değil, elveda... Bir daha görüşemeyeceğiz!

KULİGİN

Kim bilir!

(*Gözlerini kurular, gülümser.*)

İşte, ben de ağlıyorum.

İRİNA

Bir gün gelir görüşürüz.

FEDOTİK

On-on beş yıl sonra mı? Ama o zaman birbirimizi tanımakta güçlük çekeceğiz, soğuk soğuk selamlaşacağız.

(*Bir poz fotoğraf çeker.*)

Kımıldamayın. Son bir kez daha.

RODE

(*Tuzenbah'ı kucaklar.*)

Bir daha görüşemeyeceğiz.

(*İrina'nın elini öper.*)

Her şey için teşekkürler, her şey için!

FEDOTİK

(*Canı sıkkın*)

Yeter artık canım!

TUZENBAH

İnşallah görüşürüz. Bize yazın, olmaz mı? Mutlaka yazın.

RODE

(*Bahçeye bir göz atarak*)

Elveda ağaçlar!

(*Bağırır.*)

He-eey! He-eey!

(*Sessizlik.*)

Elveda yankı!

KULİGİN

Kim bilir, orda, Polonya'da evlenirsiniz belki de... Polonyalı karınız sizi kucaklayıp, "*Kohane,*"* der.

(*Güler.*)

FEDOTİK

(*Saatine göz atar.*)

---

* (Leh.) Sevgilim. (ç.n.)

Bir saatten az vaktimiz kaldı. Bizim bataryadan yalnız Solyoniy var mavnayla giden, bizler düzenli birlikte gidiyoruz. Bugün üç batarya topluca yola çıkıyor, üç tane de yarın. Sonra kente bir sessizlik, dinginlik çöker artık.

TUZENBAH

Ve korkunç bir can sıkıntısı.

RODE

Peki Mariya Sergeyevna nerde?

KULİGİN

Mâşa bahçede.

FEDOTİK

Ona da veda etmeliyiz.

RODE

Elveda, biz gidelim artık, yoksa ağlayacağım.

(*Tuzenbah ve Kuligin'i hızla kucaklar. İrina'nın elini öper.*)

Çok güzel günler geçirdik burda...

FEDOTİK

(*Kuligin'e*)

Bu not defteriyle kurşunkalem... benden size bir anı olarak kalsın... Irmağa burdan gideceğiz.

(*Çevrelerine bakınarak uzaklaşırlar.*)

RODE

(*Bağırır.*)

He-eey! He-eey!

KULİGİN

(*Bağırır.*)

Yolunuz açık olsun!

(*Sahnenin derinliğinde Fedotik ve Rode'nin Mâşa'yla karşılaştıkları, vedalaştıkları görülür. Mâşa da onlarla yürür.*)

İRİNA

Gittiler...

(*Terasın alt basamağına oturur.*)

ÇEBUTIKİN

Benimle vedalaşmayı unuttular.

İRİNA

Ya siz niye akıl etmediniz?

ÇEBUTIKİN

Ne bileyim, benim de aklıma gelmedi. Ama zararı yok, yakında görüşeceğiz nasıl olsa, yarın gidiyorum ben de. Eveet... Tek bir güncüğüm kaldı. Bir yıl sonra da emekliye ayrılıp, buraya, ömrümü sizin yanınızda tamamlamaya geleceğim. Tek bir yılcık kaldı emekli olmama...

(*Cebine bir gazete sokar, bir başkasını çıkarır.*)

Buraya, sizin yanınıza gelecek ve yaşamımı kökünden değiştireceğim. Öyle uysal, öyle sessiz, öyle kibar olacağım ki...

İRİNA

Gerçekten de yaşamınızı değiştirmeniz gerek cancağızım. Öyle ya da böyle, yapmanız gerek bunu.

ÇEBUTIKİN

Evet. Farkındayım.

(*Usuldan bir ezgi mırıldanır.*)

"Tral-la-la... Tral-la-la... Oturmuşum şapa..."

KULİGİN

Islah olmaz bir adamsınız İvan Romanıç! Islah olmaz bir adam!

ÇEBUTIKİN

Öyleyse siz öğretmenim olun. O zaman belki düzelirim.

İRİNA

Fyodor bıyıklarını tıraş etmiş. Yüzüne bakamıyorum.

KULİGİN

Ne var bunda?

ÇEBUTIKİN

Neye benzediğinizi söylerdim size ama ayıp olur.

KULİGİN

Ne olmuş! Şimdi usul böyle, *modus vivendi.** Müdürümüz bıyıksız. Müfettiş olur olmaz, ben de kendiminkini

---

* (Lat.) Burada, "yaşam biçimi." (ç.n.)

tıraş ettim. Kimse beğenmiyor, ama benim için hepsi bir. Ben halimden memnunum. Ha bıyıklı olmuşum ha bıyıksız, ben halimden memnunum...

(*Oturur.*)

(*Andrey, sahnenin derinliğinde, içinde uyuyan bir çocuğun bulunduğu çocuk arabasını iterek geçer.*)

İRİNA

Kuzum, iki gözüm Roman Romaniç, korkunç kaygılıyım. Dün bulvardaydınız, söyleyin ne olup bitti orda?

ÇEBUTIKİN

Ne mi olup bitti? Hiçbir şey. İpe sapa gelmez şeyler.

(*Gazetesini okur.*)

KULİGİN

Söylediklerine göre dün Solyoniy'le Baron, bulvarda, tiyatronun orda karşılaşmışlar...

TUZENBAH

Yeter! Doğrusu ya...

(*Elini sallar ve eve girer.*)

KULİGİN

Tiyatronun orada... Solyoniy Baron'a sataşmaya başlamış, o da kendini tutamayıp ağır birkaç söz söylemiş...

ÇEBUTIKİN

Bilmiyorum. Bütün bunlar da saçma.

KULİGİN

Meslek okullarından birinde öğretmen, bir öğrencinin kompozisyon kâğıdının üstüne "saçma" diye yazmış. Öğrenci Latin harfleriyle yazıldığını sanıp, "reniksa" diye okumuş bunu.*

(*Güler.*)

Gülünç bir şey. Dediklerine göre Solyoniy İrina'ya âşıkmış, bu nedenle de Baron'dan nefret ediyormuş... Bunu

---

* Rusçada "saçma" (чепуха) sözü Latin harflerine göre okunduğunda "reniksa" oluyor... Yabancı izleyici için anlaşılması güç bu bölüm, *Üç Kız Kardeş*'in yabancı dillere kimi çevirilerinde çıkarılmış. (ç.n.)

anlarım. İrina çok iyi bir kız. Hatta Mâşa'ya benziyor, onun gibi düşünceli bir insan. Ama İrina, sen daha yumuşak başlısın. Gerçi, bununla birlikte, Mâşa da çok iyidir. Âşığım ona, Mâşa'ya...

(*Sahne arkasından, bahçenin derinliklerinden, "Hey! Hop! Hop!" bağırışları duyulur.*)

İRİNA

(*İrkilir.*)

Bugün her şey irkiltiyor beni.

(*Sessizlik.*)

Her şeyim hazır artık, öğle yemeğinden sonra eşyalarımı taşıyorum. Yarın Baron'la nikâhımız kıyılıyor ve hemen tuğla fabrikasına hareket ediyoruz. Ertesi gün de okuldayım artık. Yeni bir yaşam başlıyor benim için. Tanrı yardım edecek mi bana? Öğretmenlik sınavını kazandığımda sevinçten, mutluluktan ağladım bile...

(*Sessizlik.*)

Birazdan araba gelecek eşyaları taşımak için...

KULİGİN

Öyle olmasına öyle, ama yine de ciddi olmayan bir şey var bu işte. Düşünceler güzel, ama inandırıcılıkları az. Yine de bütün kalbimle mutluluk dilerim sana.

ÇEBUTIKİN

(Duygulu)

Canım benim... Güzeller güzeli... Altın kızım... Çok uzaklara gittiniz benden, size yetişemiyorum. Yaşlanıp uçamayan göçebe bir kuş gibi gerilerde kaldım. Uçun, güzellerim benim, uçun, Tanrı sizinle olsun!

(Sessizlik.)

Fyodor İlyiç, bıyıklarınızı kesmeyecektiniz!

KULİGİN

Aaa, yeter artık!

(*İçini çeker.*)

İşte askerler gidiyor bugün ve her şey eskisi gibi olacak. Kim ne derse desin, Mâşa namuslu, iyi bir kadındır. Çok seviyorum onu, talihime şükrediyorum. Her insanın yazgısı başka... Kozirev diye biri var, buradaki vergi dairesinde memur. Aynı lisede okuyorduk. *Ut consecutivum*'un ne anlama geldiğini kafası bir türlü almadığı için lise beşte okuldan attılar. Şimdi korkunç yoksulluk çekiyor, üstelik de hasta. Karşılaştığımda, "Nasılsın bakalım, *ut consecutivum*?" diyorum. "Evet, gerçekten de *consecutivum*" diye yanıtlıyor beni ve öksürmeye başlıyor. Benim işlerimse iyi gidiyor hep. Mutluyum. Bakın, ikinci dereceden Stanislava nişanı bile aldım. Ve şimdi ben başkalarına *ut consecutivum*'un ne olduğunu öğretiyorum. Pek çok kişiden daha akıllı bir adam olduğuma kuşku yok, ama mutluluk bunda değil...

(*Evdeki piyanoda* Bakirenin Duası *çalınmaktadır.*)

İRİNA

Yarın akşam şu *Bakirenin Duası*'nı duymaktan kurtulacağım artık. Protopopov'la karşılaşmayacağım...

(*Sessizlik.*)

Protopopov içerde, konuk odasında oturuyor... Bugün de geldi...

KULİGİN

Müdire hanım gelmedi mi daha?

(Sahnenin derinliğinde, Maşa'nın usulca ve dolanarak geçtiği görülür.)

İRİNA

Hayır. Adam gönderdik çağırtmak için. Burada, tek başıma, Olya'sız yaşamanın ne zor olduğunu bilseniz... Müdire hanım lisede yatıp kalkıyor artık, işleri bütün zamanını alıyor. Bense yalnızım, canım sıkılıyor, yapacak bir şeyim yok. Yattığım odadan tiksiniyorum. Madem talihimde Moskova'ya gitmek yokmuş, varsın böyle ol-

sun diye düşündüm ve kararımı verdim. Demek talihim böyleymiş, elden ne gelir. Tanrı'nın dediği olur. Nikolay Lvoviç evlenme önerisinde bulundu bana... Düşündüm, kabul ettim. İyi bir insan o, hatta bu kadar iyi olması şaşılacak şey... Ve birden, yüreğime kanatlar takıldı sanki, gönlüm ferahladı, içim neşeyle yeniden, çalışma, çalışma isteğiyle doldu... Ama işte dün bir şey oldu, gizli bir tehdit var üzerimde asılı duran...

ÇEBUTIKİN

"Reniksa", ne saçma!

NATAŞA

(*Pencereden seslenir.*)

Müdire hanım geldi!

KULİGİN

Müdire hanım geldi. Gidelim.

(*İrina ile birlikte eve giderler.*)

ÇEBUTIKİN

(*Usuldan bir ezgi mırıldanarak gazetesini okur.*)

"Tral-la-la... Tral-la-la... Oturmuşum şapa..."

(*Mâşa yaklaşır; sahne derinliğinde Andrey çocuk arabasını sürmektedir.*)

MÂŞA

Postu buraya sermiş...

ÇEBUTIKİN

Eee, ne olmuş?

MÂŞA

(*Oturur.*)

Hiiç...

(*Sessizlik.*)

Anneme âşık mıydınız?

ÇEBUTIKİN

Çok.

MÂŞA

Ya o size?

ÇEBUTIKİN

(*Bir sessizlikten sonra*)

Artık orasını anımsamıyorum.

MÂŞA

Benimki burada mı? Bir zamanlar bizim aşçı kadın Marfa, bekçisi için böyle derdi: "Benimki." Benimki burada mı?

ÇEBUTIKİN

Daha gelmedi.

MÂŞA

Mutluluğu arada bir, gıdım gıdım, damla damla tadıp da benim gibi böyle birden yitirirsen, yavaş yavaş kabalaşır, kötücül biri olup çıkarsın.

(*Eliyle göğsünü gösterir.*)

Buram yanıyor...

(*Çocuk arabasını süren Andrey'e bakar.*)

İşte bizim Andrey, kardeşimiz... Tüm umutlar tuzla buz oldu. Binlerce kişi bir çanı kaldırıp yerine yerleştirmişler, nice emek, nice para harcanmış. Ve birden, ne oldu, ne oluyor demeye fırsat kalmadan çan düşüp parçalanmış. İşte Andrey de bunun gibi.

ANDREY

Yani şu ev ne zaman sessizliğe kavuşacak? Bu ne gürültü.

ÇEBUTIKİN

Az sonra.

(*Saatine bakar. Saati kurar, saat çalar.*)

Saatim antikadır, kurulunca çalar...

Birinci, ikinci ve beşinci bataryalar tam saat birde hareket ediyorlar.

(*Sessizlik.*)

Ben de yarın gidiyorum.

ANDREY

Büsbütün mü gidiyorsunuz?

ÇEBUTIKİN

Bilmem. Bir yıl sonra dönerim belki. Hoş, şeytan bilir. Benim için hepsi bir.

(*Uzaktan arp ve keman sesi gelir.*)

ANDREY

Kent ıssızlaşacak. Üstüne cam bir fanus kapatılmış gibi olacak.

(*Sessizlik.*)

Dün tiyatronun orda bir şeyler olmuş. Herkes bundan söz ediyor, ama nedir bilmiyorum.

ÇEBUTIKİN

Bir şey değil. Saçmalık ve budalalık. Solyoniy Baron'a sataşmış. Öteki de parlamış, hakaret etmiş, derken iş Solyoniy'in Baron'u düelloya çağırmasına kadar varmış.

(*Saatine bakar.*)

Zaten gitme vakti geldi artık... Saat yarımda, korulukta, işte şurası, ırmağın öte yakasında görünen yer... Bum! Bum!

(*Güler.*)

Solyoniy, Lermontov olarak görüyor kendini, hatta şiirler yazıyor. Şaka maka, üçüncü düellosu bu.

MÂŞA

Kimin?

ÇEBUTIKİN

Solyoniy'in.

MÂŞA

Ya Baron'un?

ÇEBUTIKİN

Ne olmuş Baron'a?

(*Sessizlik.*)

MÂŞA

Zihnim karıştı... Ben yine de derim ki, bu işe engel olmalı. Baron'u yaralayabilir, hatta öldürebilir.

ÇEBUTIKİN

Baron iyi bir insan. Ama bir Baron fazla ya da eksik olmuş, ne fark eder? Bırak yapsınlar düelloyu. Olacağına varır!

(*Bahçenin gerilerinden bir bağırış sesi duyulur: Hey! Hop! Hop!*)

Patlamadın ya! Skvortsov bu bağıran, düello tanığı. Kayıkta oturmuş bekliyor.

(*Sessizlik.*)

ANDREY

Bence düelloya katılmak da, hekim kimliğiyle de olsa orda bulunmak da düpedüz ahlaksızlık.

ÇEBUTIKİN

Bütün bunlar görüntüden başka bir şey değil... Biz yokuz, bu dünyada hiçbir şey yok, biz de yokuz, sadece görüntü olarak varız... Öyleyse ne fark eder!

MÂŞA

Bütün gün böyle konuşurlar da konuşurlar...

(*Yürür.*)

Nerdeyse kar yağacak, böyle bir havada yaşamak yetmiyormuş gibi bir de bu konuşmalar...

(*Durur.*)

Ben eve gelmiyorum. İçim istemiyor oraya girmek... Verşinin geldiğinde bana haber verirsiniz...

(*Ağaçlı yol boyunca yürür.*)

Göçebe kuşlar gidiyor artık...

(*Göğe bakar.*)

Kuğular ya da kazlar... A benim güzellerim... A benim mutlularım...

(*Çıkar.*)

ANDREY

Evimiz boşalacak... Subaylar gidiyorlar, siz gideceksiniz, kız kardeşim evlenecek ve ben evde yalnız kalacağım.

ÇEBUTIKİN

Ya karınız?

(*Ferapont evrakla girer.*)

ANDREY

Karım, karımdır. Namusludur, dürüsttür, hatta ne bileyim, iyidir. Ama onda, onu kör, bayağı, irkiltici bir hayvan düzeyine kadar alçaltan bir şey var. Şu ya da bu, ama insan değil o. Bir dostumla, içimi dökebileceğim biricik insanla konuşur gibi konuşuyorum sizinle. Nataşa'yı seviyorum, bu böyle. Fakat kimi kez şaşılacak kadar bayağı görünüyor bana. O zaman ne yapacağımı şaşırıyorum, onu neden sevdiğimi ya da ne bileyim, bir zamanlar neden sevmiş olduğumu anlayamıyorum...

ÇEBUTIKİN

(*Kalkar.*)

Bak azizim, ben yarın gidiyorum. Belki bir daha da hiçbir zaman görüşemeyeceğiz. Benden sana öğüt: Şapkanı başına koy, bastonunu eline al ve ardına bakmadan çek git burdan. Ve ne kadar uzağa gidersen, o kadar iyi.

(*Sahnenin derinliğinde, iki subayla geçen Solyoniy, Çebutıkin'i görüp ona doğru yürür. Subaylar yollarına devam ederler.*)

SOLYONİY

Doktor, vaktidir. Saat yarım.

(*Andrey'e selam verir.*)

ÇEBUTIKİN

Geliyorum... Hepinizden bıktım.

(*Andrey'e*)

Andryuşa, beni soran olursa birazdan geleceğimi söyle...

(*İçini çeker.*)

Of of of!

SOLYONİY

"Of bile diyemeden zavallı, çullandı üstüne ayı."

(*Doktorun arkasından gider.*)

Ne diye oflayıp pufluyorsunuz, moruk?

ÇEBUTIKİN
Ne olacak?
SOLYONİY
Keyfiniz nasıl?
ÇEBUTIKİN
(*Öfkeli*)
Tereyağı gibi.
SOLYONİY
Moruk boşuna telaşlanıyor, fazla bir şey yapmayacağım, çulluk gibi düşüreceğim onu sadece.
(*Şişeyi çıkarıp ellerine esans püskürtür.*)
Bir şişe boşalttım bugün, ama hâlâ kokuyorlar... Ceset kokuyorlar...
(*Sessizlik.*)
Ee-vet. Şiiri anımsıyor musunuz?
Fırtınadır o isyancının aradığı
Sanki fırtınada dinginlik bulacak.*
ÇEBUTIKİN
Evet. "Of bile diyemeden zavallı, çullandı üstüne ayı."
(*Solyoniy'le birlikte çıkarlar.*)
(*"Hey! Hop! Hop!" bağırışı duyulur. Andrey ve Ferapont girerler.*)
FERAPONT
İmzalanacak kâğıtlar.
ANDREY
(*Sinirli*)
Git başımdan! Yalvarırım, git!
(*Çocuk arabasını sürerek uzaklaşır.*)
FERAPONT
Ya kime imzalatayım bu kâğıtları ben?
(*Sahne derinliğine doğru gider.*)
(*İrina ve başında hasır bir şapkayla Tuzenbah girerler. Kuligin, "Mâşa! Hu-hu! Mâşa!" diye bağırarak sahneden geçer.*)

---

* Mihail Lermontov'un "Yelkenli" adlı ünlü şiirinin son dizeleri. (ç.n.)

TUZENBAH

Bütün kentte, subaylar gidiyor diye sevinen biricik insan herhalde budur.

İRİNA

Anlaşılır bir şey.

(*Sessizlik.*)

Kent ıssızlaşacak.

TUZENBAH

Canım, ben hemen geliyorum.

İRİNA

Nereye gidiyorsun?

TUZENBAH

Kente gitmeliyim, arkadaşları uğurlamak için.

İRİNA

Yok, doğru söylemiyorsun... Nikolay, neden böyle dalgınsın bugün?

(*Sessizlik.*)

Dün tiyatronun orda ne oldu?

TUZENBAH

(*Sabırsız bir hareket yaparak*)

Bir saat sonra dönüyorum ve yine birlikte olacağız.

(*İrina'nın ellerini öper.*)

Bir tanem benim...

(*Uzun uzun yüzüne bakar.*)

Beş yıl oldu, bana hâlâ çok güzel görünüyorsun. Şu eşsiz güzellikteki saçlar! Şu gözler! Yarın alıp götürüyorum seni. Çalışacağız, zengin olacağız. Düşlerim gerçekleşecek. Sen mutlu olacaksın. Ama bir şey var, bir şey var ama: Sen beni sevmiyorsun!

İRİNA

Elimde olan bir şey değil ki bu. Senin karın olacağım, sana bağlı, sözünden çıkmayan karın. Ama aşk yok, ne yapayım!

(*Ağlar.*)

Ömrümde bir kez bile âşık olmadım. Oh, nasıl düşledim aşkı. Günler, geceler boyunca, ne kadar uzun zaman düşledim. Ama gönlüm, kapağı örtülüp kilitlenmiş, anahtarı yitmiş değerli bir piyano gibi tıpkı.

(*Sessizlik.*)

Bakışların neden öyle tedirgin?

TUZENBAH

Bütün gece uyumadım. Hayatımda beni korkutacak hiçbir şey yok. Fakat bu yitik anahtar gönlümü üzüyor, uyutmuyor beni. Bir şey söyle bana!..

(*Sessizlik.*)

Bir şey söyle bana!..

İRİNA

Ne? Ne söyleyeyim? Çevrede her şey öyle gizemli ki! Yaşlı ağaçlar hışırtısız...

(Başını adamın göğsüne yaslar.)

TUZENBAH

Bir şey söyle bana!

İRİNA

Ne? Ne söyleyeyim? Ne?

TUZENBAH

Ne olursa.

İRİNA

Yeter! Yeter!

(*Sessizlik.*)

TUZENBAH

Kimi kez, durup dururken, ne kadar önemsiz, aptalca şeyler insanın yaşamında ansızın önem kazanıveriyor. Eskiden olduğu gibi yine gülersin onlara, boş ve aptalca şeyler olduklarını bilirsin, ama yine de durmaya gücün olmadığını hisseder ve gidersin. Of, söz etmeyelim bunlardan. İçimde bir sevinç var. Bu köknarları, akçaağaçları, kayınları sanki ilk kez görüyorum ömrümde. Sanki her şey merakla bakıyor bana ve beni bekliyor. Ne güzel

ağaçlar bunlar ve doğrusu ne güzel bir hayat yaşanabilir çevrelerinde!

(*"Hey! Hop! Hop" bağırışı duyulur.*)

Gitmeliyim artık, vakit geldi... Şu ağaç kurumuş, ama rüzgârda ötekilerle birlikte sallanıyor. Tıpkı öyle, ölsem de, şu ya da bu biçimde hayata katılacakmışım gibi geliyor bana. Elveda sevgilim...

(*Ellerini öper İrina'nın.*)

Bana verdiğin kâğıtlar masamda, takvimin altında duruyor.

İRİNA

Ben de geliyorum seninle.

TUZENBAH

(*Telaşlı*)

Olmaz, olmaz!

(*Hızla yürür, ağaçlı yolda durur.*)

İrina!

İRİNA

Efendim?

TUZENBAH

(*Ne diyeceğini bilemeyerek*)

Bugün kahve içmedim. Söyle de kahve hazırlasınlar bana...

(*Hızla uzaklaşır.*)

(*İrina düşünceler içinde bir süre durur, sonra sahne derinliğine doğru giderek salıncağa oturur. Çocuk arabasını sürerek Andrey girer, Ferapont görünür.*)

FERAPONT

Andrey Sergeyiç, ya bu kâğıtlar ne olacak? Devletin kâğıtları, benim değil. Onları ben uydurmadım ya!

ANDREY

Ah geçmiş günler, gençlik günlerim, nereye gittiniz? Zihnimin pırıl pırıl, gönlümün neşeyle dolu olduğu; hep güzel, incelikli şeyler düşünüp düşlediğim; yaşanan za-

manın ve geleceğin umutla aydınlandığı günler, ne oldu size? Neden, neden daha yaşam yolunun başlangıcında can sıkıcı, renksiz, silik, tembel, duymaz, yararsız, mutsuz kişiler olup çıkıyoruz bizler. İki yüzyıllık tarihi var şu kentin. İçinde yüz bin kişi yaşıyor. Ama ne geçmişte ne de şimdi, bir tek kişi yok ötekilere benzemeyen. Kendini yüce bir amaca adamış tek bir kişi yok. İnsanda kıskançlık duygusu ya da öykünmek için tutku uyandıracak ufacık yetenekli bir sanatçı, bir tek bilim adamı yok. Sadece arabalara kurulup gezer, yer içer, uyur, sonra da ölürler... Sonra başkaları doğar, onlar da yer içer, uyur ve can sıkıntısından büsbütün aptallaşmamak için yaşamlarını iğrenç dedikodular, votka, kumar ve birbirlerini mahkemeye vermekle renklendirirler... Karılar kocalarını aldatır; kocalar yalan söyler, olup biteni görmezden, duymazdan gelirler... Ve bütün bu bayağılıkların etkisi çocukları karşı konulmaz biçimde ezer, onlardaki Tanrısal kıvılcımı söndürür ve onlar da tıpkı anaları babaları gibi, birbirinin benzeri, aynı zavallı cesetler olup çıkarlar.

(*Ferapont'a, sert*)

Ne istiyorsun?

FERAPONT

Ne mi? Şu kâğıtların imzalanmasını...

ANDREY

Bıktım usandım senden.

FERAPONT

(*Evrağı uzatarak*)

Az önce vergi dairesi kapıcısı anlatıyordu... Güya kışın Petersburg'da hava eksi iki yüze düşmüş.

ANDREY

Yaşadığımız şu zaman parçası, iğrenç. Ama geleceği düşündüğümde içim iyi duygularla doluyor. Yüreğim hafifliyor, ferahlıyor. Uzakta ağaran günü, özgürlüğü, kendimin ve çocuklarımın aylaklıktan, kvastan, kapuskalı

kaz yemeğinden, öğle sonrası uykularından, şu aşağılık asalaklıktan kurtulduğumuzu görüyorum...

FERAPONT

Güya iki bin kişi donmuş. Diyor ki, halk dehşet içindeymiş. Artık Petersburg muydu, Moskova mıydı, orası aklımda kalmamış.

ANDREY

(*Derin bir sevecenlikle*)

Sevgili kız kardeşlerim benim, eşsiz kız kardeşlerim.

(*Gözlerinden yaş akarak*)

Mâşa, canım kardeşim.

NATAŞA

(*Pencerede görünür.*)

Kim orda öyle yüksek sesle konuşan? Andryuşa, sen misin? Sofoçka'yı uyandıracaksın. *Il ne faut pas fair du bruit, la Sophie est dormée déjà. Vous êtes un ours.**

(*Öfkeyle*)

Konuşmak istiyorsan, arabayı başkasına ver. Ferapont, beyefendiden arabayı al!

FERAPONT

Baş üstüne.

(*Arabayı alır.*)

ANDREY

(*Bozulmuş*)

Usul sesle konuşuyorum.

NATAŞA

(*Pencerenin arkasında oğlunu sever.*)

Bobik! Şımarık oğlan! Seni kötü çocuk seni!

ANDREY

(*Evrağa göz atarak*)

Peki, bir bakayım, hangileri gerekiyorsa imzalarım, sen de belediyeye götürürsün...

---

* Nataşa'nın hatalı bir Fransızcayla söylediği sözlerin çevirisi: "Gürültü yapmamak gerek, Sophie çoktan uyudu. Siz bir ayısınız." (ç.n.)

(*Evrağı okuyarak eve girer. Ferapont çocuk arabasını bahçenin derinliğine doğru sürer.*)

NATAŞA

(*Pencere arkasında*)

Bobik, annenin adı ne senin? Canım, canım benim! Ya bu kim? Olya hala! Hadi, halaya merhaba Olya de!

(*Bir erkek ve bir genç kızdan oluşan iki kişilik bir gezici çalgıcı topluluğu, keman ve arp çalarak girer. Verşinin, Olga, Anfisa evden çıkarak bir dakika kadar sessizce dinlerler. İrina da onlara katılır.*)

OLGA

Bizim bahçe yol geçen hanı oldu. Hem yayan hem arabayla geçiyorlar. Dadı, çalgıcılara bir şeyler ver.

ANFİSA

(*Çalgıcılara biraz para verir.*)

Tanrı yardımcınız olsun, cancağızlarım.

(*Çalgıcılar selam verip ayrılırlar.*)

Zavallıcıklar. Karınları tok olsa niye kapı kapı dolaşıp çalgı çalsınlar.

(*İrina'ya*)

Merhaba İrinacığım!

(*Kucaklayıp öper İrina'yı.*)

Yavrum, kızım, sen gel de şimdi gör, nasıl yaşıyor dadın! Lisede, devletin verdiği evde, Olga'yla birlikteyiz. Tanrı şu yaşımda kapısız koymadı beni. Ben günahkâr, ömrümde hiç böyle rahat etmemiştim... Kocaman daire, devletin evi, kendi odam, kendi yatağım. Hepsi devletin. Geceleri uyanıp, hey Tanrım, hey Meryem Anamız, şükürler olsun, şu dünyada benden daha mutlu insan yok diyorum!

VERŞİNİN

(*Saatine bakarak*)

Gidiyoruz, Olga Sergeyevna. Vakit geldi.

(*Sessizlik.*)

Tüm kalbimle iyilikler dilerim size... Marya Sergeyevna nerde?

İRİNA

Bahçede bir yerlerde. Gidip bulayım.

VERŞİNİN

Lütfen. Hiç vaktim kalmadı.

ANFİSA

Ben de gidip arayayım.

(*Seslenir.*)

Mâşenka, nerdesin Mâşenka?

(*İrina'yla bahçenin derinliğine doğru giderler.*)

Mâşa! Mâşenka!

VERŞİNİN

Her şeyin bir sonu var. İşte biz de ayrılıyoruz artık.

(*Saatine bakar.*)

Kentte öğlen yemeği gibi bir şey verdiler, şampanya içildi, belediye başkanı bir konuşma yaptı. Ben yiyip dinlerken, gönlüm burada, sizlerleydi...

(*Bahçede bakışlarını gezdirerek*)

Alışmıştım size.

OLGA

Bir gün yine görüşür müyüz?

VERŞİNİN

Sanmam.

(*Sessizlik.*)

Karımla kızlarım iki ay daha buradalar. Artık bir şey olur, bir şey gerekirse...

OLGA

Tabii, tabii, elbette... İçiniz rahat olsun.

(*Sessizlik.*)

Yarın kentte tek bir asker kalmayacak artık ve her şey bir anı olacak; kuşkusuz, yeni bir yaşam başlayacak bizler için...

(*Sessizlik.*)

Hiçbir şey gönlümüze göre olmuyor. Lisede müdire olmak istemiyordum, ama oldum. Demek Moskova'ya da gidemeyeceğiz...

VERŞİNİN

Hadi... Her şey için teşekkürler... Bir kusurum olduysa bağışlayın... Çok, pek çok gevezelik ettim, kusura bakmayın. Kemlikle anmayın beni...

OLGA

(*Gözlerini kurular.*)

Şu Mâşa da nerde kaldı?

VERŞİNİN

Size daha ne söyleyeyim şu ayrılık öncesinde? Hangi konuda ahkâm kesmeli?..

(*Güler.*)

Yaşam güç. Pek çoğumuza karanlık ve çıkışsız görünüyor. Ama yine de gitgide daha aydınlık, daha yaşanılır oluyor ve büsbütün aydınlanacağı günler de uzak olmasa gerek.

(*Saatine bakar.*)

Ama ben gitmeliyim artık! Eskiden insan soyunun işi gücü savaşmaktı. Tüm varlığını seferler, akınlar, utkular doldururdu... Bütün bunlar, geride muazzam bir boşluk bırakarak geçmişe karıştı artık... Bu boşluğu hiçbir şey dolduramıyor henüz... İnsanlık tutkuyla arıyor onu, bulacağından da kuşkum yok. Ama ah, biraz daha çabuk olabilseydi!..

(*Sessizlik.*)

Eğer çalışma sevgisine eğitimi, eğitime de çalışma sevgisini ekleyebilseydik, anlıyor musunuz...

(*Saatine bakar.*)

Fakat benim gerçekten gitmem gerek artık.

OLGA

Geldi işte.

(*Mâşa girer.*)

VERŞİNİN

Vedalaşmaya geldim.

(*Olga, vedalaşmalarına engel olmamak için bir parça yana çekilir.*)

MÂŞA

(*Verşinin'in gözlerinin içine bakarak*)

Elveda...

(*Uzun bir öpüşme...*)

OLGA

Yeter, yeter...

(*Mâşa şiddetle hıçkırır.*)

VERŞİNİN

Yaz bana... Unutma beni! Bırak artık... Gecikiyorum... Olga Sergeyevna, alın onu... Vakit geçiyor... Gitmeliyim...

(*Ağlayasıya duygulu, Olga'nın ellerini öper, Mâşa'yı bir kez daha kucaklar ve hızla çıkar.*)

OLGA

Yeter Mâşa! Yeter canımın içi...

(*Kuligin girer.*)

KULİGİN

(*Utançlı ve şaşkın*)

Bir şey değil, bırak ağlasın, bırak... Canım benim, iyi yürekli Mâşam... Sen benim karımsın. Ne olmuşsa olmuş, ben mutluyum... Hiçbir şeyden yakınmıyorum, sana hiçbir sitemde bulunmuyorum... İşte, Olga tanık olsun... Yine önceki gibi yaşayacağız... Tek bir kem söz, tek bir sitem işitmeyeceksin benden...

MÂŞA

(*Hıçkırıklarını tutarak*)

Koyda yeşil bir meşe, meşede altın bir zincir... Meşede altın bir zincir... Koyda... Yeşil bir meşe...

OLGA

Mâşa, sakin ol...

(*Kuligin'e*)

Su ver ona.

MÂŞA

Ağlamıyorum artık.

KULİGİN

Artık ağlamıyor. İyi yüreklidir o...

(*Uzaktan boğuk bir silah sesi...*)

MÂŞA

Koyda yeşil bir meşe, meşede altın bir zincir... Yeşil bir kedi... Yeşil bir meşe... Zihnim karışıyor...

(*Su içer.*)

Boşa gitmiş bir yaşam... Hiçbir şey gerekli değil bana artık. İşte, kendimi toparlıyorum... Hiçbir şeyin önemi yok benim için... Şimdi sakinleşirim... Hepsi bir... Ne demek oluyor şu koy? Ne diye kafamda dolaşıp duruyor bu sözcük? Düşüncelerim birbirine karışıyor.

(*İrina girer.*)

OLGA

Kendine gel Mâşa. Aferin, işte böyle... Hadi içeri gidelim.

MÂŞA

(*Öfkeli*)

Ben gelmem oraya.

(*Hıçkırır, hemen susar.*)

Bir daha ayak basmayacağım o eve, hiçbir zaman...

İRİNA

Söyleyecek bir şeyimiz yoksa bile, birlikte sessizce oturalım... Yarın gidiyorum, biliyorsunuz...

(*Sessizlik.*)

KULİGİN

Dün üçüncü sınıftan bir oğlanda şu bıyıkla sakalı yakaladım...

(*Bıyıkla sakalı takar.*)

Almanca öğretmenine benzedim.

(*Güler.*)

Öyle değil mi? Şu veletler bir âlem.

MÂŞA

Gerçekten benziyor sizin Alman'a.

OLGA

(*Güler.*)

Evet.

(*Mâşa ağlar.*)

İRİNA

Mâşa, yeter!

KULİGİN

Çok benziyor.

(*Nataşa girer.*)

NATAŞA

(*Hizmetçi kadına*)

Ne? Sofoçka'yla Mihail İvanıç Protopopov kalacak; Bobik'i de varsın Andrey Sergeyeviç gezdirsin. Çocuğun var mı, derdin var...

(*İrina'ya*)

İrina, sen yarın gidiyorsun, ne yazık. Bir haftacık daha kalsan ne olur.

(*Kuligin'i görüp bir çığlık atar. Kuligin güler, bıyıkla sakalı çıkarır.*)

Hay Allah iyiliğinizi versin, korkuttunuz beni.

(*İrina'ya*)

Alışmıştım sana, senden ayrılmanın benim için kolay olacağını mı sanıyorsun? Senin odana kemanıyla birlikte Andrey'i yerleştirmelerini emredeceğim. Orda gıy gıylayıp dursun... Onun odasına da Sofoçka'yı yerleştireceğiz. Ne olağanüstü, ne eşsiz bir çocuk! Ne yaman bir kız! Bugün bana o akıllı gözleriyle baktı baktı da, "Anne," dedi.

KULİGİN

Çok güzel bir çocuk, doğru.

NATAŞA

Demek yarın burada yalnızım artık.

(*İçini çeker.*)

İlk iş olarak şu çamları kestireceğim, sonra da işte şu akçaağacı. Akşamleyin pek çirkin görünüyor...

(*İrina'ya*)

Cancağızım, bu kemer sana hiç yakışmamış. Zevksizlik örneği. Daha parlak renkli bir şey gerekir. Sonra bütün buralara çiçek ektireceğim. Mis gibi koksunlar...

(*Sert*)

Bankın üstünde bu çatal ne arıyor?

(*Eve girerek, hizmetçi kadına*)

Soruyorum sana, bankın üstünde bu çatal ne arıyor?

(*Bağırır.*)

Kes sesini!

KULİGİN

Coştu!

(*Sahne gerisinde bando bir marş çalar, herkes dinler.*)

OLGA

Gidiyorlar.

(*Çebutıkin girer.*)

MÂŞA

Bizimkiler gidiyor... Eh, ne yapalım, yolları açık olsun!

(*Kocasına*)

Eve gidelim... Benim şapkamla pelerinim nerde?

KULİGİN

İçeri götürmüştüm... Hemen getireyim.

(Eve girer.)

OLGA

Evet. Evlere dağılmanın vaktidir.

ÇEBUTIKİN

Olga Sergeyevna!

OLGA

Efendim?

(*Sessizlik.*)

Ne var?

ÇEBUTIKİN

Yok bir şey... Bilmem, nasıl söylemeli...

(*Kulağına bir şey fısıldar.*)

OLGA

(*Dehşet içinde*)

Olamaz!

ÇEBUTIKİN

Evet... İşte böyle... Yoruldum, tükendim, konuşmak istemiyorum artık...

(*Kederle*)

Zaten, ne fark eder!

MÂŞA

Ne olmuş?

OLGA

(*İrina'yı kucaklar.*)

Ne korkunç bir gün! Sana nasıl söylemeli bilmem, canım, sevgili kardeşim...

İRİNA

Ne? Çabuk söyleyin, ne oldu? Tanrı aşkına!

(*Ağlar.*)

ÇEBUTIKİN

Az önce Baron düelloda öldürüldü.

İRİNA

(*Sessizce ağlar.*)

Biliyordum, biliyordum...

ÇEBUTIKİN

(*Sahne gerilerinde bir sıraya oturur.*)

Yoruldum...

(*Cebinden bir gazete çıkarır.*)

Varsın ağlasınlar biraz...

(*Usuldan bir ezgi mırıldanır.*)

"De bana arkadaş, elinden ne gelir?.. Mesleğim kaldırım mühendisliğidir..." Sanki ne fark eder!

(*Üç kız kardeş, birbirlerine sokulmuş, ayakta durmaktadırlar.*)

MÂŞA

Oh, bando ne güzel çalıyor! Bırakıp gidiyorlar bizi. İçlerinden biri büsbütün, sonsuzca ayrılıp gitti. Hayatımıza yeniden başlamak için yalnız kalıyoruz... Yaşamak gerek... Yaşamak gerek...

İRİNA

(*Başını Olga'nın göğsüne dayar.*)

Bir gün gelecek, herkes bütün bunların nedenini, bu acıların neden çekildiğini öğrenecek. Gizli hiçbir şey kalmayacak, ama şimdi yaşamak gerek... Çalışmak gerek. Yalnız çalışmak! Yarın tek başıma gidiyorum burdan. Okulda ders vermeye başlayacağım. Ve tüm yaşamımı, ona belki de gerçekten gereksinimi olanlara adayacağım. Şimdi sonbahar, çok geçmeden kış gelecek, karla örtülecek her yer, bense çalışacağım, durup dinlenmeden çalışacağım...

OLGA

(*Her iki kardeşini kucaklar.*)

Bando nasıl da neşeyle, nasıl da canlı çalıyor, yaşamak arzusu doluyor içine insanın. Ah, Tanrım! Zaman geçecek, bizler de sonsuzca ayrılıp gideceğiz yaşamdan. Yüzlerimiz, seslerimiz, kaç kişi olduğumuz, hepsi unutulacak. Ama acılarımız, bizden sonra yaşayacak olanlar için sevince dönüşecek; mutluluk, dirlik düzenlik egemen olacak dünyaya. Minnetle, hayır duasıyla anımsayacaklar bugün yaşayanları. Ah, sevgili kardeşlerim... Hayatımız henüz sona ermedi. Yaşayacağız! Bando nasıl da neşeyle, sevinçle çalıyor. Öyle geliyor ki bana, neden yaşadığımızı, bu acıları neden çektiğimizi öğreneceğiz çok geçmeden. Ah, bir bilsek, bir bilsek!

(*Müzik gitgide yavaşlar. Kuligin neşeli, gülümseyen bir yüzle şapka ve pelerini getirir. Andrey, içinde Bobik'in uyuduğu çocuk arabasını sürer.*)

ÇEBUTIKİN

(*Usuldan mırıldanır.*)

"Tral-la-la... Tral-la-la... Oturmuşum şapa..."

(*Gazetesini okur.*)

Ne fark eder sanki!

OLGA

Ah, bir bilsek! Bir bilsek!

PERDE